

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

5/2013

EMIR laajensi

johdannais-
raportointia

20

Hallituksessa nyt

Osinkoverotus
uudistuu – joko
pitää toimia?

12

Anneli Tuominen:
EU:n pankkivalvonnan
suuri murros jatkuu

Guruja riittää, me valitsimme puolestasi parhaat.

Kun Suomessa laaditaan verotukseen liittyvää lainsäädäntöä, asiantuntijaksi kutsutaan professori Heikki Niskakangas. Hänen asiantuntemuksensa saat sinäkin käyttöösi Fokus-palvelussa.

Keskity oleelliseen. Käytä vain parhaita asiantuntijoita.
Sanoma Pro Verotusfokus.

sanoma pro

Saat viikoksi ilmaiset koekäyttö-
tunnukset sanomapro.fi/fokus
Kysy lisää myynti@sanomapro.fi,
p. 020 391 000 (mpm/pvm)

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

5/2013

HAASTATTELUSSA

- 8 **ANNELI TUOMINEN**
EU mullistaa pankkivalvojan pelikentän
- 16 **HTM- JA KHT-YHDISTYKSEN JÄSENET**
Koulutus yhdistystoiminnan ydin jatkossakin
- 30 **MIKAEL NISKALA**
Yritysvastuun raportointi Suomessa alkumetreillä

HALLITUKSESSA NYT

- 12 **MARKKU JÄRVENOJA:** Osinkoverotus muuttuu

TALOUDELLINEN RAPORTOINTI

- 20 **PEKKA NURMO:** EMIR velvoittaa johdannaisten raportointiin

YHTIÖOIKEUS

- 26 **JANNE RUOHONEN:**
Tilintarkastajan lausunto sulautumissuunnitelmasta: Vastaanottavan yhtiön velkojen maksun vaarantuminen arvioitava huolella

CORPORATE GOVERNANCE

- 34 **ARA HAIKARAINEN JA PETRI TAHVANAINEN:** Väärinkäytösten havaitsemisen erityiskysymyksiä

TILINTARKASTUS

- 48 **TIMO VIRKILÄ:** Tilintarkastajan raportointi – väärinymmärryksiä puolin ja toisin

SISÄINEN TARKASTUS

- 54 **NINA RATSULA:** Miten sisäinen tarkastus tuottaa lisäarvoa?

AJANKOHTAISTA

- 57 **HTM-tilintarkastajat ry:n uusi hallitus**

Anneli Tuominen:
Finanssivalvonnalta täysi tuki eurooppalaiselle pankkivalvonnalle
8

VAKIOPALSTAT

- 7 **PÄÄKIRJOITUS:** Tyrmäystippoja vai täsmälääkettä?
- 15 **OLAVI ALA-NISSILÄ:** Ilmiantajan rooli on vaikea
- 24 **VEROTUKSEN VIISARIT – OUTI UKKOLA:** Hyvä brändi saa verot houkutteleviksi?
- 38 **UUTISET**
- 40 **PÄIVITYKSEN PAIKKA:** Perheyhtiössä panostetaan osaamisen jatkuvaan kehittämiseen
- 44 **PYKÄLÄPILOTTI**
- 46 **KIRJOISSA JA KANSISSA**
- 52 **SECOND OPINION – TAPANI TORPO:** Pienyhtiön valvonnassa paljon myönteisiä erityispiirteitä

Tilintarkastus, väärinkäytökset ja niistä ilmoittaminen puhuttavat tänä syksynä.
7, 15, 34, 48

Kasvuyritysten määrä kasvaa

Kasvuyritysten määrä Suomessa oli kaudella 2008–2011 yhteensä 758. Se on sata enemmän kuin edellisellä kaudella. Yrityksistä yli 400 oli aidon kasvun yrityksiä, eli ne eivät kuuluneet konserniin eivätkä olleet osallisina fuusiossa tai ulkomaisessa omistuksessa. Kasvuyritysten henkilöstön kokonaismäärä oli kauden lopussa noin 87 000 ja liikevaihto 18 miljardia euroa. Kasvuyritys on yritys, jonka henkilöstö kasvaa kolmen vuoden tarkastelujaksolla vähintään keskimäärin 20 prosenttia vuodessa.

Yrityskatsaus 2013: www.tem.fi/julkaisut

KUVA: Mostphotos

EDILEX

Tietoa palvelusta Ohjeet Sivukartta Asiasanasto Yhteystiedot Palaute

Hakusana...

Hae

Tarkennettu haku

?

Etusivu

Uutiset

Lakikirjasto

Säädökset

Oikeuskäytäntö

Esityöt

Virallistieto

Edilex-palvelut

Ympäristö

Verotus

Arvonlisäverotus

Elinkeinoverotus

Henkilöverotus

Personbeskattning

Edilex Verotus - Verokäsikirjat + Edilex Peruspalvelu

Edilex Verotus on kaiken lainsäädännön kattava tehokas työväline juristeille, veroasiantuntijoille ja taloushallinnon ammattilaisille. Palvelu sisältää Edilex Arvonlisäverotuksen ja Edilex Elinkeinoverotuksen sekä koko laajan Edilex Peruspalvelun. KPMG:n veroasiantuntijoiden kirjoittamat kattavat kommentaariateokset on linkitetty Edilexin ajantasaisiin säädöksiin ja aineistoihin. Palveluun kuuluvat tiedotteet muutoksista ja oikeustapauksista sekä Edilexin Lakikanavan uutiset ja seuranta.

Tutustu ja tilaa maksuton koekäyttö: www.edilex.fi/verotus

Edilex Arvonlisäverotus

Kattava ja käytännönläheinen Edilex Arvonlisäverotus antaa perusteellisen tiedon arvonlisäverolaista ja sen soveltamisesta. KPMG:n veroasiantuntijat käsittelevät pykäläjärjestyksessä koko arvonlisäverolain ja selvittävät, miten säädökset vaikuttavat eri liiketapahtumiin käytännössä. Palveluun kuuluvat tiedotteet tärkeimmistä muutoksista ja oikeustapauksista.

Tutustu ja tilaa maksuton koekäyttö: www.edilex.fi/arvonlisaverotus

Edilex Elinkeinoverotus

Edilex Elinkeinoverotus on erinomainen apuväline elinkeinoverotuksen konkreettisten kysymysten ratkaisuun. KPMG:n veroasiantuntijat käsittelevät palvelussa käytännönläheisesti elinkeinoverotuksen eri alueiden säädökset, verotuksen perusteet ja säädösten käytännön tulkinnan. Palveluun kuuluvat tiedotteet tärkeimmistä muutoksista ja oikeustapauksista.

Tutustu ja tilaa maksuton koekäyttö: www.edilex.fi/elinkeinoverotus

Koekäytä maksutta kahden viikon ajan!
www.edilex.fi/koekaytto

Kirjatilaukset ja lisätiedot

www.edita.fi/verkkokauppa • asiakaspalvelu.publishing@edita.fi • p. 020 450 05

Kirja tai verkkopalvelu.
Sinä valitset!

Arvonlisäverotus 2013

120 € • KESTOTILAUKSENA 108 €
ILMESTYNYT 8/2013

Elinkeinoverotus 2013

120 € • KESTOTILAUKSENA 108 €
ILMESTYY 11/2013

IFRS - käytännön käsikirja

89 € • ILMESTYY 10/2013

EDITA

LAKITieto JA KOULUTUS

Sisäisen tarkastuksen koulutusta marraskuussa

Sisäisen tarkastuksen erityispiirteitä julkishallinnossa
13.–14.11.2013, Tampere

Julkisen hallinnon sisäisen tarkastuksen ammattikurssi on ainoa julkisen hallinnon johtamis- ja hallintojärjestelmän, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä sisäisen tarkastuksen ajankohtaisiin asiakokonaisuuksiin keskittyvä koulutuskokonaisuus. Koulutuksessa syvennyttään useiden eri asiantuntijoiden alustusten ja käytännön esimerkkien avulla julkisen hallinnon johtamisen, valvonnan ja riskienhallinnan ajankohtaisiin kysymyksiin sekä hyviin käytäntöihin. Kurssi antaa osallistujille valmiudet arvioida oman organisaation toimintatapoja ja esittää lisäarvoa tuottavia toimenpide-ehdotuksia niin arvioinnin kohteelle kuin organisaation ylimmälle johdolle.

Kouluttajat:
Jan Holmberg, finanssineuvos, Valtiovarain controller-toiminto
Rauno Ihalainen, tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, Tampereen yliopisto
Kari Hakari, tilaajajohtaja, Tampereen kaupunki
Markus Kiviaho, johtava konsultti, FCG Konsultointi Oy
Sari Kyllönen, sisäisen tarkastuksen päällikkö, Helsingin kaupunki
Kristiina Michelsson, liiketoiminnan kehitysjohtaja, Tampereen kaupunki
Lasse Oulasvirta, professori, Tampereen yliopisto
Eeva Päivärinta, tilaajapäällikkö, Tampereen kaupunki
Sixten Rabb, laskentatoimen asiantuntija, Suomen Pankki

Mitä on laadunvarmistus sisäisessä tarkastuksessa
21.11.2013, Helsinki

Sisäisen tarkastuksen laadunvarmistus on osa hyvää johtamista organisaatioissa ja kansainvälisten standardien mukaista toimintaa. Laadunarviointi koskee kaiken kokoisia sisäisen tarkastuksen organisaatioita riippumatta siitä onko sisäinen tarkastus oma vai ulkoistettu toiminto. Sisäisen tarkastuksen laatua arvioidaan sekä itsearvioinneilla että ulkoisilla auditoinneilla. Tule kuulemaan kokemuksia sisäisen tarkastuksen laadunvarmistuksesta.

Kouluttajat:
Anneli Grönfors-Kallio, CIA, Oy KPMG Ab
Pekka Hannukkala, Caverion Oyj
Leena Kallasvuo, OP-Pohjola
Hannu Kananen, Tullihallitus
Merja Kannisto, CIA, Nordea Pankki Suomi Oyj
Markku Kemppainen, SOK
Minna Korhonen, Tilastokeskus

Tule kuulemaan, mitä alan asiantuntijat kertovat.

Tarkemmat tiedot osoitteesta www.theiia.fi

BALANSSI

Julkaisija
Kustannus Oy Tase-Balans
Toimitusjohtaja Jukka Silvo

Kustannus Oy Tase-Balans julkaisee Balanssi-lehteä yhteistyössä HTM-tilintarkastajat ry:n, KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry:n ja Sisäiset tarkastajat ry:n kanssa.

Toimitus
Päätoimittaja Tarja Sviili
(09) 694 4064
tarja.sviili@balanssilehti.fi
Fredrikinkatu 61 A, 4. krs,
00100 Helsinki

Toimitusneuvosto
Nils Blummé
Jani Heikkala
Leena Romppainen
Pontus Troberg
Tarja Sviili

Ulkoasu ja taitto
Petteri Kivekäs, Edita Publishing Oy

Ilmestymistiheys
Lehti ilmestyy v. 2013 kuusi kertaa.
Vuosikerta 115,00 € (sis. alv 10 %),
irtonumero 30,00 € (sis. alv 24 %).

Tilaukset
toimitus@balanssilehti.fi
www.balanssilehti.fi
Puh. (09) 694 4064
Fax (09) 694 9215

Ilmoitusmyynti
ilmoitukset@balanssilehti.fi

Painopaikka
Edita Prima Oy

Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä edusta välttämättä yhteistyöjärjestöjen virallista kantaa.

ISSN 2323-4695

Kansikuva
Olli Häkämies

Tyrmäystippoja vai täsmälääkettä?

PIKAVAUHTIA käyntiin polkaistu harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan liittyvä hanke tilintarkastajalle säädettävästä rikosepäilyjä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta yhtiön vastuuvetoisille ja tarvittaessa poliisille on otettu elinkeinoelämän keskuudessa vastaan viileästi.

Harmaan talouden taltuttamista kannatetaan yksituumaisesti, mutta tyystin toisin keinoin kuin mitä TEM:n lausuntokierroksella pyörähtäneessä ehdotuksessa esitetään. Yritykset ja tilintarkastajat eivät halua ratkaista ongelmia tilintarkastusintituutiota vahingoittavin tyrmäystipoin vaan täsmälääkkein.

Viranomaisten välinen tietojenvaihto ja viranomaisia koskeva ilmoitusvelvollisuus nähdään tehokkaampana ja asianmukaisempaan tapaan puuttua kilpailua vääristäviin ja rehellistä yritystoimintaa hankaloittaviin ilmiöihin. Verohallinnon roolin ja resurssien vahvistamista pidetään keskeisenä.

Ehdotukseen ilmoitusvelvollisuudesta sisältyy useita valuvikoja. Merkittävin on se, että ko. velvollisuus ylipäänsä ei tepsu talousrikollisuuden ja harmaan talouden kaltaisiin tauteihin, joiden tunnusmerkkeihin kuuluvat kirjanpidon laiminlyönnit, tilintarkastussäännösten noudattamatta jättäminen ja lyhyen elinkaaren yritysten hyödyntäminen yhteiskunnallisten velvoitteiden välttämiseksi.

Toinen valuvika liittyy tilintarkastajan rooliin yrityksen omistajien edustajana. Omistajat saavat tilintarkastuksen kautta varmuuden siitä, että yhtiön kirjanpito ja hallinto on hoidettu lainmukaisesti. Ilmoitusvelvoite koettaisiin yrityksissä ilmiäntoimivuutena, mikä heikentäisi tilintarkastustoimeksiannon hoitamisen kannalta elintärkeää elementtiä – luottamusta tarkastajan ja tarkastettavan yrityksen väliltä.

Entä mihin pohjautuu lainsäätäjän erheellinen käsitys, että tilintarkastajan pätevyys riittäisi rikosoikeudellisten asioiden hallintaan, kun esimerkiksi rikostutkinnassa ja syyttäjäläitoksessa toimivien rikosoikeuden asiantuntijoidenkaan tulkinnot eivät aina pidä tuomioistuinkäsittelyissä? Tilintarkastajien koulutus- ja auktorisointivaatimuksissa eikä tilintarkastuksessa edellytetä rikostunnusmerkistöjen ja niiden täyttymisen arviointikykyä.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumiseksi tarvitaan täsmälääkkeitä, jotka oikeasuhtaisina ja kohdennettuina vähentävät vilunkipeliä lisäämättä yhteiskunnalliset velvoitteensa hoitavien yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

TARJA SVIILI
päätoimittaja
tarja.sviili@balanssilehti.fi

KUVA: ALLAN LEPPINEN

EU:n uudessa pankkivalvonnassa on vielä paljon avoimia kysymyksiä. Finanssivalvonnan Anneli Tuomisen mukaan yksi niistä liittyy EKP:n ja kansallisten valvojien työnjakoon pohjoismaisten pankkikonsernien valvonnassa.

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / OLLI HÄKÄMIES

EU mullistaa pankkivalvojan pelikentän

UUDESTA 2009 Finanssivalvontaa johtanut Anneli Tuominen on työskennellyt pankkivalvonnan parissa 17 vuotta. Pelikenttä on tuona aikana mullistunut melkoisesti, kun kotimaisessa omistuksessa olleista pankeista on tullut osa pohjoismaisia finanssikonserneja.

Valvojan näkökulmasta suurin muutos on ollut se, että kotimaisen sääntelyn rinnalla työkenttä EU-tasolla on kasvanut valtavasti.

– Nykyisin suurin osa sääntelystä tulee EU:sta, Tuominen sanoo.

Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen EU:ssa on käynnistetty iso joukko sääntelyuudistuksia, joiden tavoitteena on palauttaa luottamus finanssimarkkinoille ja ehkäistä ennalta tulevia kriisejä.

– Pankkeja koskevat sääntelyuudistukset ovat edenneet suhteellisen hyvin.

Tuominen viittaa esimerkiksi Basel III -säännöstöön, joka edellyttää pankkien parantavan vakavaraisuuttaan ja

korottavan oman pääoman määrää suhteessa luotonannon riskeihin. Lisäksi niiden on pidettävä huolta siitä, että likvidejä varoja on riittävästi poikkeus tilanteiden varalta.

– Myös arvopaperimarkkinoilla on tehty paljon uudistuksia, esimerkiksi otettu luottoluokituslaitokset valvontaan, kehitetty johdannaisraportointia ja sijoitusrahastosääntelyä sekä parannettu sijoittajansuojaa.

Sen sijaan EU:n vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta käsittelevän Solvenssi II -direktiivin valmistelu on Tuomisen mukaan edennyt hitaasti.

Tavoitteena on, että vakuutus alalla kin voitaisiin yhtenäistää alan toimijoi ta koskevia vaatimuksia ja valvontaa. Samalla vakavaraisuusvaatimusten laskentaa halutaan kehittää riskiperusteiseksi.

Isot pankit EKP:n valvontaan
Pankkialan sääntelyn uudistamisessa tahti kiihtyy entisestään. Valmisteilla

on pankkiunioni, jonka keskeinen osa on euroalueen yhteinen pankkivalvontamekanismi.

Euroopan keskuspankin EKP:n alaisuuteen tulevan valvontaelimen on määrä aloittaa toimintansa lokakuussa 2014.

– Kyse on valtavasta muutoksesta, sillä euroalueen suurimpien pankkien valvonta siirtyy kansallisilta valvojilta EKP:n vastuulle.

Suomesta EKP:n suoraan valvontaan siirtyvät Nordea Pankki Suomi Oyj, OP-Pohjola-ryhmä ja Danske Bank Oyj.

Tulevassa mallissa on Tuomisen mukaan vielä paljon avoimia kysymyksiä, jotka liittyvät ennen muuta EKP:n ja kansallisten valvontaorganisaatioiden työnjakoon ja yhteistyöhön.

– Siirtymäkaudesta tulee kiintoisa, kun työnjakoa ylikansallisen ja kansallisen valvonnan välillä hiotaan. Käytännössä tämä tarkoittaa raportoinnin yhtenäistämistä ja yhteisiä valvontati-

Finanssivalvonnan johtaja Anneli Tuominen luonnehtii euroalueen yhteisen pankkivalvontamekanismin tuloa suuren luokan muutokseksi.

JOILTAKIN OSIN UUSI SÄÄNTELY JA VALVON- NAN MUUTOKSET KASVATTAVAT KUSTANNUKSIA.

mejä isoille valvottaville. Vetovastuu on EKP:lla, mutta mukana on myös kansallisten valvojien edustajia.

Yksi eniten Finanssivalvontaa askarruttavista asioista on, miten jatkossa järjestetään pohjoismaisten finanssikonsernien ja niiden Suomessa toimivien tärpankkien kattava valvonta.

Nordean ja Dansken emoyhtiöt sijaitsevat Ruotsissa ja Tanskassa, jotka eivät ole euroalueen jäseniä ja jotka ovat toistaiseksi ilmaisseet haluttomuutensa liittyä yhteiseen valvontamekanismiin.

– Yhtenäisen ja tasapuolisen valvonnan varmistamiseksi olisi tärkeää, että maat tulisivat mukaan mahdollisimman pian. Näin korjattaisiin uuteen järjestelmään tullut turhauttava valuvika.

Ylikansallinen valvonta välttämätöntä

Tuominen on kuitenkin vakuuttunut, että yhteinen valvonta on nykyistä kansallista valvontajärjestelmää parempi. Ylikansallinen valvonta on riippumaton kansallisista intresseistä ja pystyy havaitsemaan rajojen yli ulottuvat riskit.

– Tämä luo tarvittavaa uskottavuutta pankkijärjestelmään ja valvontaan.

Samaan hengenvetoon Tuominen sanoo kuitenkin ymmärtävänsä finanssialan huolen jatkuvasti kasvavasta ja kuluja lisäävästä sääntelystä.

Tuominen myöntää, että joiltakin osin uusi sääntely ja valvonnan muutokset kasvattavat kustannuksia. Toisaalta vakaammalla pohjalla oleva toiminta myös hyödyttää pankkeja ja finanssialan toimijoita muun muassa matalampien rahoituskustannusten kautta.

Hän lupaa finanssivalvonnan tekevän kaikkensa, jotta uusi eurooppalainen pankkivalvonta toimisi mahdollisimman tehokkaasti.

– Uskon, että finanssivalvonnalla on mahdollisuus vaikuttaa käytäntöjen muotoutumiseen. Yksi tapa on saada suomalaisia EKP:ssa vastuullisiin valvontatehtäviin.

Pienet toimijat joutuvat tiukoille

Finanssivalvonta on hyvin tietoinen siitä, että lisäsääntely rasittaa etenkin pie-

niä finanssialan toimijoita. Tulevaisuudessa niiden on entistä vaikeampaa selvitä uusista vaatimuksista, jotka on laadittu suurten kansainvälisten pankkien riski- ja liiketoimintamalleja silmällä pitäen.

– Sääntelyssä on tärkeää muistaa suhteellisuusperiaate, jotta pienten toimijoiden hallintotaakka ei kasva aiheettomasti.

Tuominen huomauttaa kuitenkin, että periaatteen soveltamiselle jää varsin vähän tilaa. Uudet vakavaraisuutta ja likviditeettiä koskevat minimivaatimukset koskevat kaikkia toimijoita.

Finanssivalvonta keskittyy riskienhallintaan

FINANSSIVALVONNASSA on runsaat 200 työntekijää, jotka pankkien sekä vakuutus- ja eläkeyhtiöiden ohella valvovat myös muita vakuutusalan yrityksiä, sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä ja pörssiä. Valvottavat rahoittavat toiminnan 95-prosenttisesti. Loppuosa budjetista tulee Suomen Pankilta.

Strategiassaan Finanssivalvonta korostaa ennakkoivaa valvontaa, jonka kohteena ovat muun muassa likviditeetti- ja vakavaraisuuspuskurien riittävyys sekä riskienhallinnan toimivuus.

Yksi painopisteistä on valvottavien vahva riskinkantokyky ja korkealaatuinen hallinto.

– Hallitusten rooli on tässä merkittävä. Niiden vastuulla on esimerkiksi huolehtia laadukkaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, Anneli Tuominen sanoo.

Finanssivalvonnan tekemien tarkastusten mukaan finanssialan toimijoiden riskienhallinta on Suomessa suhteellisen hyvällä mallilla. Eniten huomautettavaa on löytynyt pieniltä toimijoilta, joilla on ongelmia liiketoiminnan kannattavuudessa.

Viime vuonna Finanssivalvonta joutui antamaan kolme julkista huomautusta ja kolme julkista varoitusta riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan puutteista. Lisäksi määrättiin 14 rikemaksua ja tehtiin viisi tutkintapyyntöä poliisille.

– Suhteellisuusperiaatetta voi soveltaa pankeissa ja vakuutusyhtiöissä lähinnä sisäisen toiminnan järjestämisessä, esimerkiksi riskienhallinnassa.

Finanssivalvonta lupaa omassa sääntelyssään ottaa huomioon finanssisektorin kilpailuedellytykset.

– Emme halua omin toimin lisätä enää kustannustaakkaa. Lisäohjeistusta pyritään antamaan vain huolellisen harkinnan jälkeen.

Myös Suomessa synkkenee

Tuomisen huolta pienten toimijoiden menestymisestä lisäävät Suomen talouden heikko tila ja sen vaikutukset finanssialalle. Edessä voi olla voimasuhteiden muutoksia markkinoilla.

– Suurten toimijoiden osuus on jo nyt merkittävä. Kilpailun vuoksi on tärkeää, että pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluissa on jatkossakin myös pieniä toimijoita. Niiden tulisi löytää omat niche-alueet, joissa ne voivat toimia kannattavasti.

Pienten toimijoiden kannattavuus nousi esille myös stressitestissä, jolla Finanssivalvonta testasi finanssialan toimijoiden kuntoa loppukevällä. Tutki-

muksen pohjana oli skenaario, jossa Suomen talous olisi ajautunut pitkään lamaan markkinoilla vallitsevan luottamuksen romahdettua.

– Pankkisektorin kannattavuus on edelleen kohtuullinen, mutta koetuksella se on.

Vakuutussektorilla toimijoiden haasteena on puolestaan sijoitusten kohdentaminen tuottavasti mutta hallitulla riskitasolla. Eurooppalaisessa vertailussa Suomen finanssiala on yhä hyvässä kunnossa. Uhkia on kuitenkin ilmassa.

– Suurin huolenaihe on, miten finanssisektori pärjää vaikeiden aikojen yli, jos taloustilanne ja finanssimarkkinat kriisiytyvät vakavasti uudelleen.

Yksi osa paketista puuttuu

Ylikansallisen pankkivalvonnan ohella pankkiunionin kuuma puheenaihe EU:ssa ovat kriisinhallintavälineet, jotka turvaisivat rahoitusmarkkinoiden vakauden pankkien horjahdella.

– Yhteisten kriisinhallintavälineiden myötä meillä alkaa olla koko paketti koossa.

Järjestelyistä ei ole vielä poliittisia päätöksiä. Kovimpiin kädenvääntöihin

kuuluu muun muassa, tulisiko kansalliset kriisirahastot korvata yhteisellä rahastolla ja kuka päättäisi rahojen käytöstä.

Tuominen pitää tärkeänä, että EU saa yhteiset aseet tulevia pankkikriisiä vastaan.

– Tällöin ei enää mentäisi automaattisesti verottajan kukkarolle, vaan ensisijaisesti toteutettaisiin omistajien ja velkojen vastuu niin sanotulla bail-in-periaatteella.

Tuominen muistuttaa, että uudistusten perimmäisenä tavoitteena on ehkäistä kriisejä pitkällä tähtäimellä.

– Toivottavasti riskitietoisuus säilyy myös aikojen parantuessa, ja toivottavasti uudesta sääntelystä on apua.

Listayhtiöiltä ja finanssisektorin toimijoilta riskitietoisuus edellyttää Tuomisen mielestä yhä parempaa raportointia ja läpinäkyvämpää tapaa toimia.

– Alan toimijoiden on oltava paitsi hyvässä taloudellisessa kunnossa myös toimittava asianmukaisesti asiakkaita ja sijoittajia kohtaan. □

Osinkoverotus muuttuu

Osinkoverotus uudistuu ensi vuoden alusta alkaen, mutta sisältö on vieläkin osittain auki. Paikoin verotus kiristyy, paikoin se säilyy ennallaan ja joissakin tapauksissa jopa kevenee.

MARKKU JÄRVENOJA

HALLITUS sai budjettiriihessä lopulta sovittua osinkoverouudistuksen sisällön monien värikkäidenkin vaiheiden jälkeen. Uudistuksen sisältö muuttui useasti, eikä se vieläkaan ole lopullisesti selvillä. Vielä ovat auki peitellyn osingon veronalaisuuden määrä ja tosiasiallinen tarve puuttua merkittäviä pörssi-osakemääriä omistavien holdingyhtiöiden verotukseen. Selvää on, että pörssi-osakkeita omistavien yksityishenkilöiden ja ns. verovapaita osinkoja nostaneiden listaamattomien yhtiöiden osakkaiden verotus kiristyy.

Pörssiosinkojen verotus kiristyy

Yhteisöverokannan alentamisen rahoittamiseksi luonnollisten henkilöiden saamien pörssiosinkojen verotus kiristyy ensi vuonna. Osinkotulon veronalainen osuus nousee 70 prosentista 85 prosenttiin. Muiden osakkaiden saamien osinkojen verotusta ei ole tarkoi-

tus muuttaa. Siten listaamattoman osakeyhtiön saamien pörssiosinkojen veronalainen osuus säilyisi 75 prosentissa.

Yksityishenkilön ensi vuonna saaman pörssiosingon verorasitus nousee 21 prosentista 25,5 prosenttiin osingon määrästä laskettuna, kun osinkoa verotetaan 30 prosentin pääomatuloverokannalla.

Yhtiön ja osakkeenomistajan pörssi-osinkojen verotusta tarkastellaan yleensä toisistaan erillisinä. Jos pörssiyhtiön verokannan aleneminen otetaan huomioon ja oletetaan, että yhtiö jakaa 20 prosentin yhteisöverokannalla jaettu- ja voittoja, ei pörssiosinkojen verotus yhtiön ja osakkaan kokonaisuus huomioon ottaen nouse juuri lainkaan: 40,35 % → 40,4 %.

Tilanne ei yleensä kuitenkaan ole tällainen, koska useimmilla pörssiyhtiöillä on voittovaroissaan korkeammalla yhteisöverokannalla verotettuja voittoja, joita jako myös koskee.

KUVA: Mestphotos

Listaamattomien osinkojen verotuksen monimutkaisuus säilyy

Listaamattomien osakeyhtiöiden jakamien osinkojen verojärjestelmä säilyy ennallaan. Tehtävät muutokset ovat teknisesti helppoja; muutetaan vain säännöksissä olevia prosentti- ja euromääriä. Järjestelmän monimutkaisuus kuitenkin säilyy.

Osinkotulojen verotuksen perustana säilyy edelleen jako pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin. Pääomatulona verotettavan osingon määrän laskentaperuste, joka lasketaan osakkeen matemaattisesta arvosta, laskee aikaisemmasta 9 prosentista 8 prosenttiin. Samalla nettovarallisuudella voidaan siis jakaa aikaisempaa vähemmän pääomatulona verotettavaa osinkoa. Miljoonan euron nettovarallisuudella yhtiö voi jakaa pääomatulona verotettavaa osinkoa ensi vuonna enää 80 000 euroa aikaisemman 90 000 euron sijasta.

Listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen täysi verovapaus poistuu ensi vuoden alusta. Tänä vuonna on mahdollista saada enintään 60 000 euroa pääomatulo-osinkona verovapaasti. Ensi vuonna kaikki osingot ovat osittain verollisia. Pääomatulo-osingosta on ensi vuonna 25 prosenttia veronalaista tuloa ja 75 prosenttia vero-

vapaata 150 000 euroon saakka. Raja on edelleen henkilökohtainen ja kattaa kaikista listaamattomista yhtiöistä saadut osingot. Jos osakas saa pääomatulo-osinkoa yli 150 000 euroa vuodessa, ylimenevästä osasta on 85 prosenttia veronalaista tuloa.

Siltä osin kuin osingon määrä ylittää 8 prosentin nettovarallisuusmäärän, on osinkotulo edelleen ansiotuloa. Hallitus päätti budjettiriihessä pysyttää ansiotuloverotuksen tältä osin ennallaan. Ansiotulo-osingon veronalainen osuus nousee 70 prosentista 75 prosenttiin.

Muutokset tarkoittavat käytännössä, että pelkkää verovapaata osinkoa nostaneiden osakkaiden verorasitus kiristyy nollasta 7,5 prosenttiin. Verotus kiristyy myös silloin, kun tarkastellaan listaamattomien yhtiöiden ja osakkaiden kokonaisverorasitusta. Oletuksella, että yhtiö jakaa 20 prosentin yhtiöverokannalla verotettuja voittoja, nousee verorasitus 24,5 prosentista 26 prosenttiin.

Uudistuksessa on hieman outo piiri, sillä niiden osakkaiden verotus kevenee, jotka ovat nostaneet pääomatulo-osinkoa 60 000–150 000 euroa. Jos osakas nostaa yli 150 000 euroa pääomatulo-osinkoa, hänen verotuksensa kiristyy. Myös ansiotulo-osinkoa nostavien verotus kevenee hieman, vaikka veronalainen osuus osingosta kasvaakin.

Mitä vielä puuttuu?

Julkisuudessa on paljon puhuttu holdingyhtiöistä, jotka omistavat vähintään 10 prosenttia pörssiyhtiön osakeista ja saavat siten osinkonsa verovapaasti. Näiden verokohtelu on nähty epäoikeudenmukaiseksi.

EU-oikeudelliset tekijät estävät yksiselitteisen ratkaisun, jossa niiden osinko muutettaisiin veronalaiseksi tuloksi. Esillä on ollut tämän vuoksi muun muassa nettovarallisuuden laskentasääntöjen muuttaminen siten, että pörssiosakkeet eivät olisi enää laskennassa huomioitavia varoja. Tätä kirjoitettaessa asia on vielä täysin auki.

Toinen asia, joka puuttui hallituksen päätöksistä, on peitelty osingon

veronalaisuuden määrän nostaminen. Peiteltyä osingosta on nykysäännösten mukaan veronalaista tuloa 70 prosenttia. Ilman lakimuutosta olisi peitelty osinko ensi vuonna lievemmin verotettua kuin palkka tai avoin osinko. Palkan osalta vertailuun vaikuttaa luonnollisesti palkan vähennyskelpoisuus yhtiön verotuksessa.

Onko tänä vuonna reagoitava?

Osinkoverotuksessa on ollut kultaisena sääntönä, että verovapaa osinko pitää nostaa joka vuosi. Jos tänä vuonna ei vielä ole nostanut koko määrää, on järkevää, että yhtiö ylimääräisessä yhtiökokouksessaan päättää jakaa lisää osinkoa. Osinko voi jäädä yhtiön velaksi osakkaille.

Tämä perussääntö ei muutu ensi vuonna mihinkään: edelleen on järkevää nostaa koko lievemmin verotettu määrä joka vuosi. Muutoinkaan osingon verosuunnittelun perusteet eivät muutu, koska uudistuksessa muutettiin vain prosentteja ja euromääriä, ei osinkoverotuksen perusteita.

Julkisuudessa ja yllä on vertailtu nykytilannetta tulevaan. Tulevaisuuden osalta vertailussa on aina oletettu, että osinko jaetaan 20 prosentin yhtiöverokannalla verotetuista voitoista. Tämä ei ole ollut kuitenkaan todellisuutta suuressa osassa yhtiöitä pitkään aikaan: niillä voi olla voittovaroissaan 24,5, 26 tai 29 prosentin verokannalla verotettuja voittoja. Siten uudistus kiristää alkuvuosien verotusta tosiasiaa ankarammin kuin on esitetty. Ensi vuonna jaettavien osinkojen kokonaisverorasitus on aina yli 30 prosenttia. □

OTT, KTM **Markku Järvenoja**, Executive Director, EY, KHT-yhdistyksen verotyöryhmän puheenjohtaja

Ilmiantajan rooli on vaikea

Tänä syksynä törmäsin ilmiannon problematiikkaan kahdella tavalla ja samana päivänä.

Aamupäivällä koulutustilaisuudessa esiteltiin välinettä väärinkäytösten torjuntaohjelmaan – eettistä kanavaa (Whistle Blowing). Iltpäivällä pohdittiin luonnosta tilintarkastuslain muuttamisesta ja siihen sisältyvää tilintarkastajan rikosepäilyjä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta. Molempiin liittyy ilmiantajan rooli ja sen vaikeus.

Eettisestä kanavasta on tullut todellakin uusi väline yritysten väärinkäytösten ehkäisemiseen. Kun se on asennettu organisaation internet-sivuille, se voi olla toimiva järjestelmä saada palautetta organisaation sisältä tai ulkopuolelta. Useimmat käytössä olevat ilmoituskanavat ovat organisaatioiden sisäisiä, jolloin ne ovat vain oman henkilöstön käytettävissä. Henkilö voi tehdä ilmoituksen järjestelmään nimettömänä. Työntekijälle ja muille sidosryhmille ne tarjoavat kanavan raportoida organisaation johdolle huolenaiheita, muun muassa epäilyksiä mahdollisista väärinkäytöksistä ja toimintaperiaatteiden rikkomisista.

Eettisen kanavan olemassaolo varmaankin edesauttaa väärinkäytösten ilmituloa, ehkä jopa ehkäisee niitä, ja lisää organisaation läpinäkyvyyttä. Ongelmana on usein se, että henkilöstö ei kuitenkaan luota siihen, että heidän identiteettinsä pysyy salassa. Siksi ei kuitenkaan tehdä ilmoituksia ei-toivotuista menettelytavoista. Kynnys toimia ”kielikellona” voi olla monelle iso.

Tilintarkastuslakia ollaan muuttamassa ja luonnokseen sisältyy säännös siitä, että tilintarkastajalle tulisi velvollisuus ilmoittaa rikosepäilystä tarkastuskohteen ulkopuoliselle taholle eli poliisille. Se olisi hyvin merkittävä periaatteellinen muu-

tos tilintarkastajan rooliin esimerkiksi tilintarkastuksen luotamuksellisuuden näkökulmasta. Miten esimerkiksi määräytyvät vastuut yhteisön toimielinten ja tilintarkastajan välillä?

Toinen kysymys on, että syntyisikö vähän villoja mutta kylläkin merkittäviä kustannuksia? Tulisiko tilintarkastajien sekä kouluttautua rikosasioihin selvittääkseen lakiehdotuksen pitkistä rikosnimikkeistolistasta että konsultoida juristeja? Lisäkustannukset kohdistuisivat valitettavasti myös

kaikkiin ei-harmaan talouden toimijoihin, joilla on tilintarkastusvelvoite. Merkittävä osa osakeyhtiömuodossa tehtävistä talousrikoksista tehdään yhtiöissä, joissa syystä tai toisesta ei ole tilintarkastusta (ns. lyhyen elinkaaren yhtiöt).

Tilintarkastajan rooliin sopisi paremmin säädös, jossa säädettäisiin oikeus ilmoittaa rikosepäilyistä poliisiviranomaiselle. Tämä oikeus ilmoittaa rikosepäilyistä antaisi tilintarkastajalle sen puuttuvan työkalun, josta lakimuutosehdotuksen perusteluissa ollaan huolissaan. Uutta työkalua varten ei tarvita pakkosäännöstä, jota

velvollisuus tarkoittaisi.

Sosiaalisen kontrollin merkitystä ei sinällään kannata aliarvioida. Erilaiset internet-pohjaiset alustat ja sosiaalinen media helpottavat esimerkiksi laaja-alaisen ja eri tahoja sisältävän päätöksenteon valmistelua ja seurantaa aivan eri tavalla kuin kymmenen vuotta sitten. Tämä tosiasia on huomattu myös Kiinassa, ehkä tosin vasta puheiden tasolla. Maan kommunistisen puoluekoulun varapresidentti totesi tämän vuoden alussa Davosin talousfoorumissa, että ”sosiaalinen media vahvistaa kiinalaisten virkamiesten valvontaa. Se on erittäin hyvä asia. Meitä tulee valvoa eri tahojen, mukaan lukien kansalaiset, toimesta”.

Sosiaalinen kontrolli ja avoimuus lisääntykööt teknologian kehittyessä. Mutta suutarit pysykööt lestissään.

RIKOSEPÄILYSTÄ ILMOITTAMINEN OLISI SÄÄDETTÄVÄ OIKEUDEKSI, EI VELVOLLISUUDEKSI.

Koulutus

yhdistystoiminnan ydin jatkossakin

TEKSTI / **MATTI REMES** KUVAT / **MIKAEL KAPLAR, MATTI REMES**

Balanssi kuulosteli HTM- ja KHT-yhdistyksen jäsenten tuntoja viireillä olevasta yhdistysten yhdentymishankkeesta. Laadukkaan koulutuksen turvaaminen myös tulevaisuudessa nousi gallupissa keskeisesti esille.

Satu Sullanmaa

HTM 2007, Tampere
Asiakaskunta: pk-yritykset ja erityistarkastukset

1. Tärkeimpiä ovat koulutus ja tiedottaminen lehtien ja sähköpostin kautta. Yhdistys toimii aktiivisesti ja ottaa osaa ajankohtaiseen lainsäädäntötyöhön sekä pk-yritysten tilintarkastusta koskeviin asioihin.

2. Ylläpitää tilintarkastuksen laatua kouluttamalla ja edistää tilintarkastusammattia muun muassa turvaamalla alalle tulijoiden asema. Julkisuu-teen tarvitaan vieläkin enemmän tietoa, mitä tilintarkastaja todella tekee, kuinka aikaa vievää ja vaativaa työ on, kuinka työn laatua seurataan ja miten yrittäjät voivat hyötyä meistä nykyistä enemmän.

3. On parempi, että alalla on vain yksi yhdistys päällekkäisten toimintojen poistamiseksi. Tiedotus yhdistymishankkeesta on ollut riittävää. Pitää olla

myös itse aktiivinen, jos haluaa vastauksia kysymyksiinsä.

4. KHT-puolen osaaminen ja resurssit tulee yhdistää ehdottomasti yhdistyksemme vastaaviin asioihin. Näin saadaan ajatteluun erilaistakin näkemystä ja nuoria toimijoita mukaan.

Christian Klemetti

HTM 2012, Helsinki
Asiakaskunta: pk-yritykset, asunto-osakeyhtiöt, erityistarkastukset

1. Jäsenpalveluista tärkeimpiä on tilintarkastajan työkirja, jota on muokattu omiin tarkoituksiin paremmin soveltuvaksi. Myös ryhmävastuuvakuutus on tarpeellinen, samoin koulutustilaisuudet. Edunvalvonnan soisi olevan nykyistä näkyvämpää.

Tiedotteissa ja lehdissä kiinnostavia ovat oikeustapaukset ja Kirjanpitolautakunnan päätökset. Balanssi-lehteen kaipaisin lisää syvempiä artikkeleita.

2. Tärkein tehtävä on tuoda esille tilintarkastuksen merkittävyyttä tarkastuskohteelle ja yrityksille yleensä. Myös tilinpäätöksen luotettavuuden varmentamista, tilintarkastuksen yhteiskunnallista merkitystä ja roolia väärinkäytösten torjunnassa olisi hyvä korostaa.

3. Tietoa keskeneräisestä hankkeesta on tullut vähän. Itse seuraan jäsensivuilla olevaa keskustelupalstaa. Keskeinen kysymys on, löytyykö yhdistyksille yhteisiä intressejä ja onko edellisen yhdistymisyhtiön kaatumiseen johtaneisiin tekijöihin saatu ratkaisua.

Yhteinen fokus tulisi olla alan ja alaa koskevan lainsäädännön kehittämisesä. Kysymyksiä herättää myös uuden yhdistyksen päätöksentekomenettely.

4. Odotan jäsenkoulutukseen panostamista ja lisää yksityiskohtaisempia, yhteen aiheeseen keskittyviä koulutuksia. Eli pienempiä aihe-alueita, joista pidetään koko päivän koulutuksia.

Lasse Åkerblad

HTM 1984, Teuva
Asiakaskunta: omistajaohjoiset, pienet yritykset

1. Ilman koulutuspalveluja olisi käytännössä mahdotonta pysyä toimialan muutoksissa mukana. Koulutukset tarjoavat mahdollisuuden myös ammatilliseen verkostoitumiseen.

2. Minusta kyse ei ole pelkästään puhtaasta edunvalvontajärjestöstä, vaan myös toimialalla toimivien tilintarkastajien palvelujärjestöstä.

3. Kahden epäonnistuneen hallintopohjaisen fuusioyrityksen jälkeen on oivallettu tehdä asia oikein päin eli tulevan toiminnan suunnalta. Uuden järjestön synnyttämisessä rintamalinja – jos niin halutaan sanoa – ei kulje HTM- ja KHT-yhdistysten jäsenten välillä, vaan välillä isot ja pienet toimistot. Uuden järjestön jäsenistä yli puolet on pienten ja keski suurten eli niin SMP-toimistojen palveluksessa. Heidän tarpeensa ovat erilaisia kuin isojen kansainvälisten toimistojen.

4. Huolehdiä siitä, että toimialalla on töitä ja me jäseninä osaamme tehdä

työmme laadukkaasti. PIE-yhteisöjen (yleisen edun kannalta merkittävien) tarkastus pysyy ja kasvaa. Mutta SME-yritysten (pienien ja keski suurten) tilintarkastus on jo vaakalaudalla EU-tasolla, eikä Suomi ole saareke. Tässä yhdistyksellä on selvä työnhankkimismissio SMP-toimistojäsenilleen.

Kaisa Tschokkinen

KHT 2009/HTM 2002, Joensuu
Asiakaskunta: pk-yritykset, yhdistykset ja asunto-osakeyhtiöt

1. Laadukas koulutus ja niissä verkostoituminen, kuten HTM-päivät ja kesäpäivät. Myös matkaseminaarit ovat erilaisia ja vaihtelevia. Yhdistys toimii nykyisellään virkeästi ja palvelee jäseniään hyvin.

2. Ammatillisten etujen valvonta ja osaamisen ylläpito, luoda resurssit toimia Suomessa tilintarkastajana ja huolehtia siitä, että jatkossakin toimintaedellytykset säilyvät myös pienissä tarkastustoimistoissa.

3. Yhdentymishanke on hyvä asia, koska molempien yhdistysten jäsenet tekevät samaa työtä. Yhdessä olemme vahvempia, ja verkostoitumisen mahdollisuudet paranevat.

4. Koulutuksen tulee säilyä, ja tässä nykyinen toimintamalli on hyvä. On hienoa, että toimiston väki osallistuu tapahtumiin – näin toimistollakin on kasvot. Tiedottaminen ajankohtaisista asioista ja jäsenetukirjat ovat jatkossakin tärkeitä.

- 1.** Mitkä nykyiset jäsenpalvelut koet tärkeimmiksi?
- 2.** Mikä on mielestäsi tilintarkastajien edunvalvontajärjestön tärkein tehtävä nyt ja tulevaisuudessa?
- 3.** Millä mielellä olet seurannut viireillä olevaa tilintarkastajayhdistysten yhdentymishanketta?
- 4.** Millaisia odotuksia sinulla on uudelle yhdistykselle?

- 1 Mitkä nykyiset jäsenpalvelut koet tärkeimmiksi?
- 2 Mikä on mielestäsi tilintarkastajien edunvalvontajärjestön tärkein tehtävä nyt ja tulevaisuudessa?
- 3 Millä mielellä olet seurannut vireillä olevaa tilintarkastajayhdistysten yhdentymishanketta?
- 4 Millaisia odotuksia sinulla on uudelle yhdistykselle?

Ilkka Kujala

KHT 2010, Revico Grant Thornton, Helsinki
Asiakaskunta: erikokoiset yritykset useilta toimialoilta, omistajavetoiset yritykset, sekä joitain kansainvälisiä konserneja tai niiden tytäryrityksiä Suomessa

1. Koulutus on ehdottomasti tärkein ammattitaidon ylläpitämiseksi, samoin jäsenetuna saatavat ja muut julkaisut. Yhdistys myös tiedottaa alan ajankohtaisista asioista ja pitää näin ajan hermolla.

2. Itsekäs vastaus tähän olisi, että tärkein tehtävä on pitää huolta jäsenistönsä eduista. Mutta erityisesti ammattitaidon ylläpitäminen on keskeistä ja se nyt luonnollisesti on samalla jokaisen ammattikunnassa toimivankin etu. Se tuo meille samalla uskottavuutta ja luotettavuutta markkinoilla.

3. Yhdistymishankkeelta kuulemisesta ei ole voinut välttyä, kun alan julkaisuissa on kommentoitu asiaa. Olin hieman yllättynyt edellisestä yrityksestä, kun HTM-puoli ei lähtenyt lopulta mukaan. Minusta yhdistyminen on ainoa järkevä vaihtoehto, olkoonkin että päätökset tekee ja mielipiteensä muodostaa jokainen varmaankin ei-ainaniin-samanlaisen informaation vallitessa. Tilintarkastajat ovat ammattikuntana pieni. Pirstaleinen kenttä ei voi olla millään muotoa hyvä asia.

4. Toivon, että uusi yhdistys jatkaa pääosin valitulla, samalla hyväksi todetulla tiellä. Ammattitaidon ja ammatin arvostuksen pitäminen mahdollisimman korkealla säilyy koulutusten, jul-

kaisujen ja näihinkin liittyvän aktiivisen toiminnan avulla. Positiivinen näkyvyys mediassa voisi olla myös yksi tapa nostaa profiilia.

Taneli Mustonen

KHT 2010, BDO, Helsinki
Asiakaskunta: pk-yritykset sekä omistajavetoiset että ulkomaisessa omistuksessa olevat yhtiöt

1. Koulutukset ovat tietenkin tärkeitä. Sama pätee tiedotteisiin ja kirjoihin, sillä niistä saa infoa selkeässä muodossa.

2. Yhdistyksen pitäisi olla – ja varmaan onkin – yhtenäinen viestinviejä muille sidosryhmille, ja sen pitää puhua tilintarkastajien suulla. Tätä yhdistyksen pitäisi olla vieläkin enemmän. Koulutuksen tarjoaminen ja viestintä ovat jatkossakin tärkeitä. Yhtenäisellä viestinnällä ja entistä keskitetyimmällä koulutuksella voitaisiin pienentää odotuskuilua: tilintarkastus olisi samanlaista, riippumatta siitä, kuka tai mikä toimisto sitä tekee.

3. Sen verran olen seurannut, että asia on koko ajan tapetilla, mutta että se ei tahdo liikahtaa mihinkään. Yhdistyminen pitää ilman muuta tehdä – olisi pitänyt tehdä jo paljon aikaisemmin.

4. Toivon, että uusi yhdistys on tilintarkastajan tukena jatkossakin ja viestii yhtenäisenä rintamana. Yksittäinen tilintarkastaja tarvitsee tukea, oli se sitten asiantuntijan kannanotto- ja johonkin asiaan, koulutusta tai viestintää.

Riitta Hemmilä

KHT 2011, PwC, Helsinki
Asiakaskunta: erikoistunut pieniin yrityksiin, mutta myös pörssiyhtiöitä, säätiöitä ja yhdistyksiä

1. Koulutus ja kaikki muu materiaali, kuten kirjat ja lehdet.

2. Yhdistyksen tärkein tehtävä on selvittää yhteisiä huolenaiheita, etsiä niihin ratkaisuja ja pyrkiä tuomaan tilintarkastajien ääni kuuluviin muun muassa taloudelliseen raportointiin liittyvissä asioissa.

3. Olen seurannut prosessia varsin vähän, mutta olen sataprosenttisesti yhdistymisen kannalla. Asiakkaiden silmissä olemme kaikki tilintarkastajia, emme KHT- tai HTM-tarkastajia. Näytämme varmasti ulospäinkin vahvemmalta, kun meillä on vain yksi yhdistys.

4. Toivon, että uusi yhdistys kiinnittää huomiota samoihin asioihin kuin vanhatkin, mutta yhteisin resurssein ja yhteen hiileen puhaltuen.

Hilkka Ahjos

KHT 1994, Hilkan Laskenta Oy, Helsinki
Asiakaskunta: pk-yritykset yhden miehen yrityksistä isoihin perheyrityksiin

1. Koulutus on ykkönen, samoin ilmaiskappaleet tärkeimmistä julkaisuista.

2. Oleellista on ammattikunnan edunvalvonta. Tilintarkastajien äänen pitää kuulua tilintarkastusta koskevissa asioissa ja lainsäädännössä. On tärkeää, että muutkin ymmärtävät, mitä teemme. Yhdistyksellä on tärkeä rooli antaa ammattikunnasta oikeaa kuvaa.

3. Yhdistyminen on hyvä juttu, sillä nykyinen kahtiajako on resurssien haaskausta.

4. Korostaisin sanaa edunvalvonta, jotta tilintarkastajien edut ja näkökannat otetaan huomioon. Uuden yhdistyksen tulisi ottaa esille myös vanhoja, ratkaisua vailla olevia asioita. Yksi tällainen asia on rajattoman henkilökohtaisen vastuun poistaminen. Tämä olisi tärkeä asia, mikäli haluamme saada nuoret innostumaan tästä alasta. Kuka nuori uskaltaa lähteä ottamaan riskiä, jos alaa varjostaa tuollainen peikko?

Tuomo Vesanen

KHT 1992, Deloitte, Helsinki
Asiakaskunta: laaja kirjo yrityksiä, kuten valtionyhtiöitä, yksityisiä yhtiöitä ja ulkomaisten yritysten tytäryhtiöitä

1. Yhdistyksen julkaisuja käytän päivittäin. Hyvin laaditut jäsenkirjeet taas antavat tiivistetyn katsauksen, mitä alalla tapahtuu Suomessa.

2. Yhteinen edunvalvonta ja kasvojen antaminen alalle ovat keskeisimmät asiat, samoin tiedonvälitys jäsenille.

3. Olen seurannut mielenkiinnolla ja ihmetelty, että kovin hitaasti näin vääjäämätön asia on toteutumassa. Yhteiskunnallinen kehitys menee tässä jo ohi, kun esimerkiksi tutkintouudistus on tulossa. Toivon asiaan pikais- ta ratkaisua, sillä jo resurssien järkevän käytön kannalta intressimme ovat yhteneväiset HTM-tilintarkastajien kanssa. Ei ole järkevää antaa kaksia lausuntoja samoissa asioissa tai pitää yllä kah- ta rekisteriä.

4. Ensiksi homma pitäisi saada sujumaan niin, ettei pääse syntymään kup- pikuntia. Toivon, että uusi yhdistys jatkaa toimintaansa suunnilleen samaan malliin. Joitakin asioita tulee KHT-yhdistyksen ja joitakin taas HTM-yhdistyk- sen puolelta.

EMIR velvoittaa johdannaisten raportointiin

Raportointivelvoitteen laajentuminen asettaa hallinnon järjestelyille uusia tehtäväkokonaisuuksia.

PEKKA NURMO

JOHDANNAISTEN raportointivelvollisuus muuttui 16.8.2012. Voimaan astunut EMIR-asetus (European Market Infrastructure Regulation) laajentaa nykyistä johdannaistraportointia. Asetuksen tavoitteena on ehkäistä ja estää vuoden 2008 kaltaisen finanssikriisin uusiutumista ja lisätä johdannaiskaupankäynnin läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. EMIR-asetuksen johdosta kaikki johdannaisia tekevät yhtiöt, myös finanssisektorin ulkopuoliset yhtiöt, kuuluvat raportoinnin piiriin.

EMIR-asetuksen kaksi tärkeintä säännöstä ovat raportointivelvollisuus ja määrittelyvelvollisuus. Tässä artikkelissa keskitytään finanssisektorin ulkopuolisten yritysten raportointivelvollisuuteen.

Laaja raportointivelvollisuus

Johdannaissopimusten vastapuolilla on yleinen raportointivelvollisuus kaikista

johdannaissopimuksista ja niissä tapahtuneista muutoksista.

EMIR-asetusta sovelletaan kaikkiin 16.8.2012 ja sen jälkeen voimassa olleisiin ja uusiin johdannaissopimuksiin riippumatta siitä, ovatko ne voimassa raportointivelvollisuuden alkaessa. Ilmoitusvelvollisuus on johdannaissopimuksen molemmilla vastapuolilla erikseen, ja se kattaa myös konsernin sisäiset johdannaissopimukset ja niissä tapahtuvat muutokset.

Raportoinnin tunnistuksen helpottamiseksi on tulossa Legal Entity Identifier (LEI) -tunnus. Jokaisen vastapuolen tulee hankkia tunnus, jota käytetään raportoinnissa yrityksen ja sen vastapuolen tunnistamiseen ja yksilöimiseen.

Raportointi tehdään Euroopan arvopaperiviranomaisen ESMAn (European Securities and Markets Authority) nimeämälle kaupparekisterin pitäjälle.

Nämä ovat joko alueellisia tai globaaleja toimijoita. Raportoiija voi itse päättää, mille kaupparekisterille se toimittaa oman raporttinsa. Tiedot siitä, onko kauppa tehty suojautumis- tai sijoitustarkoituksessa, on raportoitava kaupparekisterille kaikissa tilanteissa. Raportointivelvollisuus koskee myös konsernien sisäisiä kauppvoja.

Alkuperäisen aikataulun mukaan raportointi olisi aloitettu kuluvan vuoden heinäkuussa. ESMA on ehdottanut 8.8.2013 julkaistussa raportissaan EU-komissiolle, että säännellyillä markkinoilla tehtyjen johdannaisten EMIRin mukaista raportointia lykätään vuodelta vuoden 2015 alkuun. OTC-johdannaisten →

YRITYSTEN RAPORTOINTI ALKAA TAKAUTUVASTI 16.8.2012 TILANTEESTA.

ten raportointi on ESMAn viimeisim-
män arvion mukaan alkamassa tammi-
kuussa 2014, ja raportointi alkaisi luot-
to- ja korkojohdannaisista.

Raportoitavat johdannaiset

Raportointivelvollisuus koskee sään-
nellyillä markkinoilla kaupankäynnin
kohteena olevia standardoituja johdan-
naissopimuksia ja suoraan vastapuol-
ten välillä solmittavia OTC-johdannai-
sia. Raportoinnista ei ole poikkeuksia,
joten myöskään ilmoittamisvelvolli-
suudesta ei ole yrityksille poikkeuksia.

Raportoinnin voi halutessaan ulkois-
taa vastapuolelle tai kolmannelle osa-
puolelle. Vastuu raportoinnista säilyy
aina vastapuolella itsellään, ja raportoi-
jan tulee itse varmistaa, että kaikki joh-
dannaisopimukset on raportoitu. Kos-
ka raportoinnin piiriin kuuluvat myös
konsernin sisäiset johdannaisopimuk-

set, on konsernin sisäisten johdannaisso-
pimusten raportointi järjestettävä erik-
seen, mikäli ulkopuolisten tahojen kans-
sa tehtyjen johdannaisopimuksien ra-
portointi on ulkoistettu.

Tällä hetkellä yritysten pitää varautua
raportoimaan johdannaisopimuksista.
Raportointivelvollisuuden lisäksi on sel-
vitettävä, ylittyykö määrätyksvelvollisuu-
den kynnysarvo ja joutuuko yhtiö toteut-
tamaan säännösten perusteella laajaa vai
perustason riskienhallintaa. Koska rapor-
tointi tehdään sitten, kun se alkaa, takau-
tuvasti 16.8.2012 tilanteesta, on yritysten
otettava tämä huomioon riskienhallinnas-
saan ja tietojärjestelmissään sekä ulkoises-
ti ja sisäisesti tehdyissä johdannaisissa.

Voimassa olevat raportointivelvollisuudet

Artikkelin kirjoittamishetkellä rapor-
tointivelvollisuus ei ole vielä voimassa,
mutta finanssisektorin ulkopuolisilla
vastapuolilla on ollut velvollisuus EMIR-
asetuksen mukaan jo 15.3.2013 alkaen
ilmoittaa ns. kynnysarvojen ylityksistä
Finanssivalvonnalle ja myös suoraan
ESMalle. Tämä velvollisuus koskee käy-
tännössä vain erittäin isoja toimijoita,
joiden nimellisarvoista lasketut OTC-
johdannaisien bruttopositiot ilman suo-

jaustarkoituksessa tehtyjä OTC-johdan-
naisia ovat miljardiluokkaa.

Yrityksen tai muun yhteisön tulee
itse seurata positoidensa muutoksia ja
tehdä tarvittaessa ilmoitus Finanssival-
vonnalle ja ESMalle. Laskennassa ote-
taan huomioon sekä yrityksen omat
että samaan konsernin kuuluvien mui-
den yritysten positiot. Jos organisaation
OTC-johdannaisien bruttopositio myö-
hemmin pienenee niin paljon, että se
alittaa kynnysarvon, on muutoksesta
tehtävä ilmoitus.

EMIR-asetus tuo uusia tehtäväkokonaisuuksia

Yritysten raportointivelvoitteen laajen-
tuminen koskemaan johdannaisopi-
muksia lisää toimintaympäristön mo-
nimuotoisuutta ja asettaa hallinnon jär-
jestelyille uusia tehtäväkokonaisuuksia.

Raportoinnin järjestelyt, niiden toimi-
vuus ja luotettavuus kuluvat yhtiön teh-
täviin. Raportointijärjestelyjen ja riskien-
hallinnan dokumentaation riittävyys ja
asianmukaisuus suhteessa yrityksen toi-
mintaperiaatteisiin on hyvä varmistaa jo
raportoinnin implementointivaiheessa.

Yhtiön sisäisten prosessien toimi-
vuuden varmentaminen voi kuulua si-
säisen tarkastuksen tehtäväkenttään. Si-

säisen tarkastuksen rooli on omien teh-
täviensä kautta muun muassa valvoa ja
varmistaa raportointiprosessin olemas-
saolo ja kontrollimielessä varmistaa ra-
portoitavan tiedon oikeellisuus.

EMIR-raportointi ei suoranaisesti vai-
kuta yhtiöiden ulkoiseen tilinpäätösra-
portoinnin sisältöön eikä siten myös-
kään vaikuttaisi lakisääteisessä tilin-
tarkastuksessa tehtäviin tilinpäätöstä
koskeviin riskiarvioihin. Osana hallin-
non tarkastusta, jossa tilintarkastaja ar-
vioi yhtiön toimintaa suhteessa lainsää-
dännöllisiin vaatimuksiin, tilintarkasta-
ja voi arvioida myös viranomaisrapor-
tointia. Samalla tilintarkastaja voi teh-
dä huomioita siitä, miten yhtiön lainsää-
dännölliset velvoitteet täyttyvät hallin-
toelimien velvoitteiden näkökulmasta.

Yhtiö voi omasta aloitteestaan pitää
tilintarkastajan tekemää raportoinnin
luotettavuusarviointia myös muuna
varmennuspalveluna. □

Pekka Nurmo
toimii KPMG Oy
Ab:n palveluksessa
rahoitusasiantuntijana
finanssisektorin
tilintarkastuksessa.

VERKKOKAUPPA
KHTMEDIA.FI

HYÖDYLLISET KÄSIKIRJAT JA KOULUTUKSET

IFRS NOW – IN THE LIGHT OF US GAAP AND FINNISH PRACTICES

Englanninkielisessä teoksessa käsitellään kattavasti
IFRS-raportoinnin ja -standardien lähtökohtia, ta-
voitteita ja haasteita. Erinomainen teos kaikille,
joiden täytyy ymmärtää IFRS-raportoinnin perus-
periaatteet.

Hinta 74 € (sis. alv.)

IFRS-TILINPÄÄTÖSMALLI 2013

Ainoa suomenkielinen mallikirja, jossa käydään
läpi suomalaisen konsernin IFRS-mallitilinpäätös
suomalaisine vaatimuksineen. Teos ohjeistaa
raportoimaan runsain esimerkein vuoden 2013
vaatimusten mukaan. Myös e-kirjana!

Hinta 74 € (sis. alv.)

VAROJENJAKO 2014 – ½ pv, Helsinki 31.10.2013

Osingonjaon suunnitelmissa on tärkeää huomioida osinkoverotuksen
muutosten vaikutuksia. Tule kuulemaan uudistuksista ja saamaan opas-
tusta voitonjaon haasteisiin!

IFRS-TILINPÄÄTÖS 2013 – ½ pv, Helsinki 20.11.2013

Koulutuksessa paneudutaan niihin uusiin standardeihin, joihin tulee
ottaa kantaa jo tilinpäätöstä laadittaessa, vaikka niitä ei vielä sovellet-
taisikaan, sekä niihin standardeihin, joissa tämän vuoden tilinpäätök-
sessä on todennäköisimmin haasteita.

VEROSEMINAARI – Helsinki 26.11.2013

Yritysverotuksessa tapahtuvat muutokset edellyttävät ennakkointia ja ve-
rosuunnittelua. Veromuutosten lisäksi seminaarissa paneudutaan muihin
ajankohtaisiin teemoihin eturivin veroasiantuntijoiden johdolla.

Lue lisää verkkosivuiltamme khtmedia.fi

kustannus@kht.fi, puh. 09 7552 2020
koulutus@kht.fi, puh. 09 7552 2030

KHT-MEDIA

Hyvä brändi saa verot houkutteleviksi?

OECD julkisti *Base Erosion and Profit Shifting (BEPS)* -raporttia koskevan 15 kohdan toimenpideohjelmansa viime heinäkuussa G20-maiden kokouksessa Moskovassa. OECD:n tarkoituksena on kansallisten valtioiden kanssa työskentelemällä lisätä konaisverokertymää ja vähentää kansainvälisen verotuksen aukkoja. Lisäksi pyrkimyksenä on, että verojärjestelmät kannustavat kasvuun.

Laaja BEPS-toimenpideohjelma kattaa lukuisia aiheita. Se nostaa esiin sähköisen kaupankäynnin kysymyksiä sekä tarkastelee hybridijärjestelmien neutralisointia ja väliyhteisölainsäädännön kehittämistä. Veropohjan eroosioon se esittää puuttumista korkorajoituksin ja erilaisten maksujen avulla, ja tehokkaamassa puuttumisessa haitallisiin verojärjestelmiin se painottaa läpinäkyvyyttä ja substanssia.

Muita toimenpideohjelman aiheita ovat verosopimusten väärinkäytön ja kiinteiden toimipaikkojen keinotekoisien välttämisen estäminen ja siirtohinnoittelun alaan liittyvät erityiset toimet sekä sellaisen tiedonkeruun kehittäminen, jonka avulla pystytään analysoimaan tietoa veropohjan eroosiosta, tuottojen siirroista ja näihin liittyvien toimien torjunnasta. Lisäksi aiheistaan sisältyvät verovelvollisten ilmoitusvelvollisuus aggressiivisista verosuunnittelutoimista, siirtohintadokumentaation kehittäminen, riittäisyyksien tehokkaampi ratkaiseminen ja kansainvälisen sopimuksen kehittäminen kahdenvälisen verosopimusten muutoksia varten.

BELGIAN OIKEUDEN-MUKAISUUSVERO ON AJAN HENGESSÄ: PUHUTTELEVA BRÄNDI RATKAISI.

Tiedossa on paljon valmistelutyötä ja isoja aiheita kautta maailman niin vero-oikeudellisten artikkelien kirjoittajille, bloggaajille kuin kolumnisteillekin. Yrityksille ajankohtaisiksi nousevat erilaiset varautumissuunnitelmat muun muassa tiukentuvien ilmoitusvelvoitteiden täyttämiseksi.

Belgia kiirehti kantamaan oman kortensa kekoon ohjelmallaan, johon liittyy erityinen "fairness tax" eli oikeudenmukaisuusvero. Vero pannaan maksuun yrityksille, jotka jakavat osinkoja mutta eivät maksa veroja, koska niillä on tappioita tai ne saavat lukea hyväkseen laskennallisen korkovähennyksen. Veron määrä on 5,15 % jaettavista osingoista. Veropohjaa oikaistaan niillä patenttituloilla, jotka oikeuttavat veronhuojennukseen.

Kojoja mutta eivät maksa veroja, koska niillä on tappioita tai ne saavat lukea hyväkseen laskennallisen korkovähennyksen. Veron määrä on 5,15 % jaettavista osingoista. Veropohjaa oikaistaan niillä patenttituloilla, jotka oikeuttavat veronhuojennukseen.

Verokertymäksi ennakoidaan 140 miljoonaa euroa vuonna 2013 ja 165 miljoonaa euroa vuonna 2014. Veron tuotolla on ilmoitettu alennettavan pienten ja keski suurten yritysten palkkaverorasitusta noin 50 miljoonalla eurolla vuodesta 2014.

Vähimmäisvero oli meillekin tuttu juttu yhtiöveron hyvitysjärjestelmän aikaan. Tutkinnassa on vielä, täyttääkö Belgian ehdotus EU-oikeuden periaatteet ja verosopimusoikeudelliset edellytykset.

Ääneen tässä voi ihmetellä, miksi Belgian budjettivajetta ei korjattu tekemällä leikkuria tappioiden vähennykselle tai pienentämällä laskennallista korkovähennystä, jos näihin nimienomaisiin kohtiin haluttiin puuttua. Ehkä tässä sitten yksinkertaistamisen kustannuksella tavoiteltiin veron brändäystä jalojen tavoitteiden ja ajan hengen mukaisiksi. Oikeudenmukaisuusvero kuulostaa vielä paremmalta kuin solidarisuusvero, eikö vain. □

OUTI UKKOLA

Avustuksilla suuri merkitys pienille kasvuyrityksille

Pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattu kehittämisavustus auttaa yrityksiä toteuttamaan hankkeet laajempina ja tasokkaampina. Se myös aikaistaa hankkeiden aikataulua tai mahdollistaa niiden käynnistämisen.

Tätä mieltä on 93 prosenttia yrityksistä, jotka vastasivat yritystutkimuksen kysymykseen, mikä on yrityksen suurin merkitys avustuksilla on kasvuyrityksille.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkistamaan tutkimukseen kerättiin tietoa avustusta hakeneilta yrityksiltä, avustuksia myöntävilä ELY-keskuksilta sekä sidosryhmiltä.

Kasvuyritysten toteuttamat hankkeet ovat muiden yritysten hankkeita enemmän kasvattaneet liikevaihtoa, vientiä, kannattavuutta ja kotimarkkinaosuutta. Kasvuyritykset raportoivat muita useammin lisääntyneestä verkostoitumisesta, kansainvälistymisvalmiuksien parantumisesta sekä kilpailuasemansa vahvistumisesta.

Asiakaslähtöisyys arvostettua

Kyselyyn vastanneet yritykset pitivät ELY-keskusten paikallistuntemusta tärkeänä ja toivoivat niiltä yhä vahvempaa asiakaslähtöisyyttä, esimerkiksi omaa yhteyshenkilöä.

Sekä yritykset että ELY-keskukset kaipaivat myös joustavampia mahdollisuuksia muuttaa hankesuunnitelmaa hankkeen edetessä. Molemmat näkivät myös laajemmille sähköisille palveluille tarvetta. Lisäksi kilpailutilanteen vääristymistä pitää nykyistä enemmän arvioida osana hanketta.

Tutkimuksen mukaan pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla koko suomalaisen yritystutkimusjärjestelmän yksinkertaistaminen. Yritysten, julkisten organisaatioiden ja yksityisten rahoittajien välisen yhteistyön tiivistäminen on oleellista.

www.tem.fi/julkaisut

MYÖS
E-KIRJANA!

SYKSYN UUTUUSKIRJOJA

Yritysvastuuraportoinnin kansainvälinen ohjenuora GRI on uudistunut. Valmistaudu G4-ohjeiston käyttöönottoon!

YRITYSVASTUU – RAPORTOINTI- JA LASKENTAPERIAATTEET

Ajankohtainen teos käsittelee yritysvastuun raportointiprosessin käytännön toteuttamista, liittymäkohtia taloudelliseen raportointiin sekä yritysvastuuasuiden liiketoiminnallisen merkityksen analysointia.

Hinta 74 €

Miten EU-tuomioistuimen päätökset vaikuttavat liiketoimintaratkaisuihin? Uutuuskirjat nyt pakettihintaan 118,40 €!

YRITYSVEROTUS – EU-TUOMIOISTUIMEN RATKAISUT JA NIIDEN TULKINTA

Kirjassa käsitellään EU-tuomioistuimen ratkaisuja mm. yritysrajatiedotusdirektiivin, osinkoverotuksen, tosiasialisen sijoittautumisen, rajat ylittävän tappion vähentämisen sekä valtiontukien osalta.

Hinta 74 €

ARVONLISÄVEROTUS – EU-TUOMIOISTUIMEN RATKAISUT JA NIIDEN TULKINTA

Teoksessa tarkastellaan EU-tuomioistuimen ratkaisuja mm. myynnin, kansainvälisen kaupan, vähennysoikeuksien, verottomuuden, kiinteistöalan ja yleishyödyllisen toiminnan osalta. Lisäksi käsitellään liittymisperiaatetta.

Hinta 74 €

Hinnat sisältävät alv:n.

Lisätiedot ja tilaukset khtmedia.fi/julkaisut

Tilaukset myös: kustannus@kht.fi, puh. 09 7552 2020

KHT-MEDIA

Tilintarkastajan lausunto
sulautumissuunnitelmasta:

Vastaanottavan yhtiön velkojen maksun vaarantuminen arvioitava huolella

JANNE RUOHONEN

OSAKEYHTIÖN sulautumista koskevat säännökset ovat osakeyhtiölain (21.7.2006/624, OYL) 16. luvussa. Sulautumisella tavoitellaan erityisesti yhtiörakenteen selkeyttämistä ja synergiaetuja. Fuusiossa sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavaan yhtiöön ja sulautuva yhtiö lakkaa.

Velkojiensuoja fuusioprosessissa keskeinen

Sulautuminen voidaan toteuttaa joko absorptio- tai kombinaatiosulautumisena (OYL 16:2).¹ Fuusioprosessissa ovat suojan kohteina paitsi yhtiöiden osakkeenomistajat myös osallisyhtiöiden velkojat. Velkojiensuojamenetely suojaa sulautuvan yhtiön velkojia. Niillä sulautuvan yhtiön velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimis-

tä, on oikeus vastustaa sulautumista (OYL 16:6.1).

Vastaanottavan yhtiön velkojilla ei ole tällaista automaattista velkojiensuojaa. Heille on kuitenkin annettava kuulutus, mikäli tilintarkastaja on lausunnossaan katsonut fuusion vaarantavan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun (OYL 16:6.3).

Vastaanottavan yhtiön velkojen näkökulmasta tilintarkastaja on keskeisessä roolissa, sillä sulautumisen yhteydessä tilintarkastajan tulee arvioida vastaanottavan yhtiön velkojen maksun vaarantumista. Se on aina pakollinen osa osakeyhtiölain mukaista sulautumista².

Suunnitelma yhtiökokouksen hyväksyttäväksi

Sulautumissuunnitelma on laadittava kirjallisesti, ja siinä on käsiteltä-

→

vä OYL 16:3:ssa edellytetyt asiat. Nii-tä ovat muun muassa selvitys sulautumisen syistä ja ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta. On yleistä, että sulautumissuunnitelmaan sisällytetään myös seikkoja, joita osakeyhtiölaki ei edellytä.

Sulautumissuunnitelma on hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle sulautumisen toteuttamisesta, ja sen laatimisesta vastaavat sulautumiseen osallistuvien osakeyhtiöiden hallitukset.

Sulautuvassa yhtiössä sulautumisesta päättää yhtiökokous. Tytäryhtiö-sulautumisesta päättää kuitenkin sulautuvan yhtiön hallitus. Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää pääsääntöisesti hallitus (OYL 16:9.1–2 (26.8.2011/981)).

Sulautumissuunnitelma tulee raukeamisen uhalla ilmoittaa kaupparekisteriin (OYL 16:5)³.

Vaarantumisen arviointi tehtävä huolella

Hallituksen laatimasta sulautumissuunnitelmasta on hankittava tilintarkastajan lausunto. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten tulee hyväksyä tilintarkastaja, jonka tulee olla

kaikkiin osallistahoihin nähden riip-pumaton.

Lausunnolla on osakkeenomistajien lisäksi merkitystä myös velkojille. Vaikka lausunnolla suojataan nimen-omaan yhtiön olemassa olevia velko-jia, sillä on tosiasiallisesti merkitystä myös mahdollisten tulevien velkojen kannalta.

Lausunnossa tilintarkastajan on arvioitava, onko sulautumissuunnitel-massa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan sulautumis-vastike määrätään, sekä vastikkeen ja-kamisesta. Vastaanottavalle yhtiöl-le annettavassa lausunnossa on lisäks-i mainittava, vaarantaako sulautumi-nen yhtiön velkojen maksun (OYL 16:4 13.4.2007/461).

Oleellinen riski

Tytäryhtiöfuusiossa tai sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden kaikkien osak-keenomistajien suostuessa tilintarkas-tajan tulee arvioida ainoastaan sitä, vaa-rantaako sulautuminen vastaanottavan yhtiön velkojen maksun (OYL 16:4.2). Tällaiset lausunnot ovat usein varsin suppeita, ja niissä tyydytään käytän-nössä totea-maan, ettei velkojen mak-su vaarannu.⁴

Koska OYL 16:16.1:n mukaan sulau-tumisen täytäntöönpanon rekisteröin-nin yhteydessä sulautuva yhtiö purkau-tuu ja muun muassa sen velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle, vastaanotta-van yhtiön olemassa olevien velkojen maksun vaarantuminen muodostaa toki aina keskeisen ja todellisen riskin velko-jille. Tämän vuoksi myös vaarantumi-sen arviointiin tulee riittävän huolelli-sesti panostaa.

Arviointi on merkityksellinen siinäkin tapauksessa, että yhtiön kaikki osakkeenomistajat ovat hyväksyneet suppeamman lausunnon käyttämisen: hyväksyntähän ei ole tullut yhtiön velkojilta. Lausunnon taustalla tulee olla riittävän kattava, olennaiset seikat huo-mioiva kartoitus ja evidenssin hankki-minen sulautumissuunnitelman vaiku-tuksista vastaanottavan yhtiön velkojen maksuun.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Sulautumissuunnitelmaan on liitettävä tilintarkastajan lausunto jo suunnitelman rekisteröintivaiheessa. Jos lausunnossa on todettu vastaanotta-van yhtiön velkojen maksun vaaran-tuvan sulautumisen yhteydessä, myös vastaanottavan yhtiön velkojen osalta on noudatettava velkojiensuojamenet-elyä (OYL 16:6.3).

On perusteltua, että velkojiensuo-jamenettelyä noudatetaan myös tilan-teessa, jossa lausunnon yhtiölle anta-nut tilintarkastaja lausuntonsa antami-sen jälkeen – mutta ennen fuusion täy-täntöönpanoa – ilmoittaa havainneen-sa vastaanottavan yhtiön velkojen mak-sun vaarantuvan fuusion myötä.

Sulautumissuunnitelmalausunnon antamisessa tilintarkastajan tulee nou-dattaa ISAE 3000 -varmennustoimek-si-antostandardia.⁵ Tilintarkastajan tu-lee arvioida hankkimaansa olennaista evidenssiä riittävän kriittisesti saadak-seen kohtuullisen varmuuden suunni-telman asianmukaisuudesta (14 k., 22 k., 35 k.).

Velkojen maksun vaarantuminen saattaa johtua esimerkiksi taseen ulko-puolisista vastuista, sulautuvan yhtiön tappioista tai rahavastikkeen tai lunas-tushinnan suuruudesta.⁶ Vastaanotta-van yhtiön velkojen näkökulmasta myös esimerkiksi osingon jakamisella sulautumismenettelyn aikana voi olla kielteinen vaikutus. Yleisesti ottaen su-lautuvan yhtiön merkittävät vastuut, jotka siirtyvät vastaanottavalle yhtiöl-le, pitää huomioida.

Arvioinnin tulee olla kokonaisanalyysi

Velkojenmaksun vaarantumisen arvi-oinnilla on pitkälti vastaavat tavoitteet kuin osakeyhtiön varojenjaon maksuky-kytestillä. Arviointi on tehtävä myös tu-levaisuuden tapahtumat huomioiden. Testin yhteydessä tulee tilinpäätöstieto-jen lisäksi kokonaisvaltaisesti tarkastel-la erityisesti yhtiön toiminnan ennako-i-tavia riskejä ja epävarmuustekijöitä, yhti-ön suhdanneherkkyyttä, varojen arvosta-

SULAUTUMIS-SUUNNITELMA ON LAADITTAVA KIRJALLISESTI.

mista, sekä tulevaisuutta ja menneisyyt-tä kuvaavia taloudellisia tunnuslukuja.

Maksukyvyn arviointi varojenjaon yhdessä on pitkälti kokonaisuuden ta-pauskohtaista arviointia. Esimerkiksi heikossa taloudellisessa tilanteessa ole-van osakeyhtiön arviointi tulee tehdä lähtökohtaisesti kattavammin kuin hy-vän taloustilanteen yhtiössä.⁷

Sulautumissuunnitelmalausuntoon sisältyvässä velkojen maksun vaarantu-misen arvioinnissa on kyse samantyyppisestä tilanteesta. Tilintarkastajan on arvioitava tapauskohtaisesti, kuinka merkittävän riskin fuusio aiheuttaa vas-taanottavan yhtiön velkojille. Varojen-jaon maksukykytestin keskeiset osa-alu-eet sopivat varsin hyvin myös tämän arvioinnin välineiksi.

Tilintarkastaja käyttää arvioinnis-saan apuna yhtiön tilinpäätöstietoja eli tuloslaskelmaa, tasetta, taseen liitetie-toja ja mahdollista toimintakertomus-ta sekä taloudellisia tunnuslukuja. Yhtiön kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden mittareita tulee tar-kastella yhdessä kokonaisanalyysina.

Sulautuvan yhtiön tappion vaiku-tus vastaanottavan yhtiön taloudelli-seen asemaan on toki tärkeässä roolis-sa sulautumissuunnitelmasta lausutta-essa. Arviointia ei voi tehdä vain sulau-tuvan yhtiön arvonmäärittämisestä ja vel-karakenteen selvittämisestä käsin, vaan tilannetta on tarkasteltava sulautuvien osakeyhtiöiden kokonaisuutena.

Tulevaisuuden epävarmuus-tekijöitä kartoitettava

Taseen ulkopuolisten vastuiden arvi-ointi on merkityksellistä erityisesti sik-si, että sulautuvan yhtiön kaikki velat ja varat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle

yhtenä kokonaisuutena. Taseen ulko-puolisia vastuuta ovat sellaiset yhtiön vastuut, jotka eivät ilmene taseesta vel-koina – esimerkiksi taseeseen kirjaa-matta jääneet eläkevastuut. Varojen arvostaminen uudelleen johtaa usein myös piilevien verovelkojen kirjauk-siin juuri vastaanottavassa yhtiössä.⁸ Yhtiöiden antamat merkittävät vakuu-det ja takaukset tulee lausunnon yhtey-dessä kartoittaa. Tällöin pitää tarkastel-la kohteena olevien velkojen suuruut-ta, riskejä ja takaisinmaksujankohtia.

Tulevaisuuden epävarmuustekijöi-nä⁹ on huomioitava mahdolliset tuomio-istuin- ja välimiesmenettelyssä olevat, sulautumiseen osallistuvia yhtiöitä kos-kevat riidat. Niistä aiheutuvat vahingon-korvaus- ja sopimussakkoseuraamukset saattavat olla niin huomattavia, että ne vaikuttavat vastaanottavan yhtiön velkojen maksuun. Myös käynnissä olevat veroriidat saattavat aiheuttaa yhtiölle maksuvaikeuksia. Mainittujen riskien kartoittaminen voi tapahtua esimerkik-si yhtiön tilinpäätökseen liittyvän infor-maation avulla.

Sulautumisvastikkeen vaikutus

Erityisesti osakkeenomistajien suojan näkökulmasta on tärkeää, että lausun-to arvioi sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden arvonmäärittämisessä käytet-tyjen menetelmien tarkoituksenmukai-suutta.¹⁰ Varojen ja velkojen arvostamis-kysymyksiä ei ole mahdollista ohittaa myöskään velkojen maksun vaarantu-misen arvioinnissa.¹¹

Sulautumisessa erityisenä huomion kohteena voi pitää myös annettavan sulautumisvastikkeen vaikutusta yhtiön kykyyn suoriutua veloistaan. Täl-löin sulautumisvastikkeen määrää tu-lee arvioida velkojen vaarantumisen nä-kökulmasta.

Tulevaisuuden riskianalyysin osalta pitää kuitenkin muistaa, että tilintarkas-tajalle ei tule asettaa kohtuuttomia arvi-ointivaatimuksia. Epätodennäköisiä tai epäolennaisia riskejä ei ole tilintarkasta-jankaan tarkoitus ennustaa, mutta koh-tuudella ennakoitavissa olevat riskit tu-lisi lausuntoa varten selvittää. □

- ¹ Absorptiosulautumisessayksitai useampisulau-tuva yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön. Tytäryhtiösulautuminen ja kolmikantasulau-tuminen ovat absorptiosulautumisen erityis-muotoja. Kolmikantasulautumisessa muu taho kuin vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvas-tiketta. Kombinaatiosulautumisessa sulautu-miseen osallistuvat yhtiöt perustavat uuden vastaanottavan yhtiön.
- ² Kombinaatiosulautumisessa velkojen mak-sun arviointia ei kuitenkaan tarvitse tehdä, sil-lä kombinaatiosulautumisessahan sulautumi-seen osallistuvat yhtiöt perustavat uuden vas-taanottavan yhtiön.
- ³ Sulautumissuunnitelman rekisteröinnin yhtey-dessä (vaihe I) on samaan aikaan mahdollista laittaa vireille kuulutushakemus (vaihe II). Vii-meisenä tehdään sulautumisen täytäntöönpa-noilmoitus (vaihe III). Käytännössä vaiheisiin kuuluu aikaa vähintään neljä kuukautta. Ks. Pa-tentti- ja rekisterihallitus, Osakeyhtiöiden su-lautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin. 2013 (viitattu 12.9.2013).
- ⁴ Tyypillisesti lausunnoissa todetaan: ”OYL 16:4.2:n mukaisena lausuntona esitämme, että käsityksemme mukaan sulautuminen ei ole omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön nykyisten velkojen maksamista”.
- ⁵ Varmennustoimeksiantostandardi ISAE 3000: Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyt-tä aikaa koskevaan taloudelliseen informaati-oon kohdistuva tilintarkastus tai yleisluontoi-nen tarkastus. Standardin soveltamisesta ks. Nils Blummé: Osakeyhtiön tilintarkastus. Hel-sinki 2008, s. 251.
- ⁶ HE 89/1996, s. 146; HE 109/2005, s. 153–154.
- ⁷ *Janne Ruohonen*: Osakeyhtiön voitonjaon mak-sukykytesti ja vastuu maksukyyn säilymises-tä. Tampere 2012, s. 249–255. Arvioitavista sei-koista ks. myös Janne Ruohonen: Tilintarkasta-jan lausunto sulautumissuunnitelmasta – eri-tyisesti velkojen maksun vaarantumisen arvi-ointi. Minne menet vero-oikeus? Juhlakirja Rai-mo Immoselle. Turku 2013.
- ⁸ *Blummé* 2008, s. 254.
- ⁹ Erityisesti tulevaisuuden epävarmuustekijöi-den arvioinnista ks. *Ruohonen* 2012, s. 190–193.
- ¹⁰ Ks. arvonmäärittäystä korostavasta näkökulmas-ta HE 109/2005 s. 153–154.
- ¹¹ Ks. arvostamiskysymyksistä tilintarkastajan näkökulmasta *Manne Airaksinen – Pekka Pulk-kinen – Vesa Rasinaho*: Osakeyhtiölaki II. Helsin-ki 2007, s. 220.

KTT **Janne Ruohonen** toimii yritysjuridiikan yliopistonlehtorina Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulussa.

Yritysvastuun yhteiskunnallinen ja liiketaloudellinen merkitys kasvaa. Taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ympäristön suojeleminen ja kestävä kehitys ovat yhä useamman sijoittajan agendalla kärjessä.

Yritysvastuun raportointi

Suomessa alkumetreillä

TEKSTI / TAINA KIVELÄ KUVAT / VEIKKO SOMERPURO

MIKAEL NISKALAN mielestä vastuullisuus luo perustan pitkän aikavälin kannattavuudelle ja yrityksen arvon kasvulle.

– Yrityksen arvo samoin kuin yritysvastuu määritellään usein vielä suppeasti. Molemmat ovat kuitenkin monimuotoisia ja laajoja käsitteitä, jotka muuttuvat ajan funktiona, hän sanoo.

Esimerkiksi brändin, maineen, osaamisen ja ympäristövastuun vaikutus on aikaisempaa suurempi.

Yrityksen arvon kaikki tekijät tulisi tehdä näkyväksi. Tehtävä ei ole helppo, sillä eri sidosryhmät tarvitsevat erilaista tietoa. Sijoittajilla, henkilöstöllä, asiakkailla ja muilla yhteistyökumppaneilla on kullakin omat kiinnostuksen kohteensa. Viranomaiset huolehtivat paitsi omasta myös muiden sidosryhmien tiedontarpeesta.

Niskalan mukaan yritysvastuussa ja sen raportoinnissa tulisi huomioida koko arvoketju raaka-aineiden alkuperästä lopputuotteiden jakeluun. Ei riitä, että esimerkiksi työolot ovat omassa yrityksessä kunnossa. Vastuullinen yritys on selvillä myös sopimuskumppaneidensa työoloista ja tekee päätöksiä tämän tiedon perusteella.

– Yritysvastuuasiat ovat monissa suomalaisissa yrityksissä varsin hyvällä tolalla, mutta niiden raportoinnissa on vielä paljon parantamisen varaa, kertoo Niskala. Hän perustaa arvionsa pitkään kokemukseen yritysvastuun akateemisena tutkijana ja neuvonantajana.

Oikea suunta

PwC:n vuosittainen yritysvastuubaroometri kertoo myös hyvästä kehityssuunnasta. Tutkituista 568 suomalaisesta yri-

– Vastuullisuus luo perustan pitkän aikavälin kannattavuudelle ja yrityksen arvon kasvulle, Mikael Niskala uskoo.

Yritysvastuu kannattaa integroida tilinpäätökseen

MIKAEL NISKALAN mielestä valmista ja hyvin toimivaa raportointijärjestelmää pitää hyödyntää, kun yrityksille annetaan uusia velvoitteita.

– Tilinpäätös sopii yritysvastuun esittämiseen hyvin. Ammattitaitoisten tilintarkastajien varmennus lisää raportoinnin uskottavuutta. Raportoitavien tietojen ja varmennuksen täytyy kuitenkin olla selkeästi standardoituja, ja prosessin valvonta pitää hoitaa hyvin.

Raportointivelvoitteisiin esitetty laajennusta

Ympäristö- ja henkilöstöasiat kuuluvat jo nyt kaikille suomalaisille yrityksille pakolliseen tilinpäätösinformaatioon. EU:n tilinpäätösdirektiivin ehdotetaan muutosta, joka laajentaa yli 500 henkilön yritysten raportointia ihmisoikeuksiin sekä korruption ja lahjonnan torjuntaan.

Niskala pitää esitettyä kokorajausta onnistuneena. Hän arvioi, että laajen-

nettu velvoite koskisi Suomessa noin 300 yritystä. PwC:n viimeisen selvityksen mukaan vapaaehtoisesti raportoivia yrityksiä on 157, ja näistä alle 500 henkilöä työllistäviä on noin kolmannes. Ehdotuksen toteutuminen siis vähintään kolminkertaistaisi yritysvastuusta raportoivien joukon Suomessa.

Ehdotuksen mukaan yritysvastuusta tulee laatia tilinpäätökseen erillinen lausunto, non-financial statement. Lausuntoa ei tarvita, mikäli yritys raportoi vastaavat tiedot muulla tavoin.

Niskala ei usko, että pakottava sääntely saisi yritykset luopumaan omaehtoisesta raportoinnista. Tätä on esitetty perusteena direktiiviehdotusta vastustaville kannanotoille. Myös kustannusten kasvua pelätään.

– Liiketoiminnan hyöty eli pitkän aikavälin kannattavuuden paraneminen kompensoi mahdollisen raportointikustannusten kasvun. Muutos vapaaehtoi-

sesta pakolliseen raportointiin ei välttämättä kasvata kuluja siirtymävaiheen jälkeen.

Huomio olennaiseen

– On erittäin hyvä, että sääntely määrittää raportoinnille ja varmennukselle yhteisen minimin. Jokaisen yrityksen etu on jatkossakin varmistaa, että minimin lisäksi kaikki muut liiketoiminnan ja sidosryhmien kannalta olennaiset yritysvastuuasiat raportoidaan avoimesti, Niskala painottaa.

Sääntelyn haasteena on yritysvastuun monimuotoisuus. Olennaiset asiat vaihtelevat liiketoiminnan, toimialan ja maantieteellisen sijainnin mukaan.

– Ehkä direktiivin pitäisi yksityiskohtien sijaan standardoida prosessi, jolla varmistetaan se, että olennaisuus ohjaa sekä yritysvastuun hoitamista että raportointia, pohtii Niskala.

tyksestä yritysvastuuraportin vuodelta 2012 laati reilu neljännes, 157 yritystä. Vastaava luku vuodelta 2009 oli 121.

Yritysvastuuraportoinnin tunnetuin suositus Global Reporting Initiative, GRI, on Suomessakin yleisimmin käytetty viitekehikko. GRI uudistui touku-kuussa. Niskala pitää uutta G4-ohjetta edeltäjänsä helppokäyttöisempänä, lisäksi se tukee paremmin liiketoimintaa.

– Tärkein muutos on se, että olennaisuus ohjaa raportointia. Myös hallituksen vastuun ja varmennuksen roolin korostaminen sekä toimitusketjun hallinta ovat tervetulleita lisäyksiä ja täsmennyksiä.

Aikaisemmin raportit jaettiin kolmeen ryhmään, jotka määrittivät mit-tareiden eli indikaattoreiden määrän pe-

rusteella. C-ryhmässä mittareita esitetiin vähintään 10, B-ryhmässä 20 ja laajimmassa A-ryhmässä kaikki pääindikaattorit, joita oli noin 50.

– Jako oli mekanistinen, ja ryhmien nimet arvottivat asioita harhaanjohtavasti, kertoo Niskala.

Uuden ohjeen mukaan ensin seulo-taan mahdollisten raportoitavien asioiden suuresta joukosta olennaisimmat. Näitä ovat ne, joiden liiketoiminnallinen merkitys ja sidosryhmien kiinnostus ovat suuria. Näistä asioista arvioidaan ja raportoidaan GRI-mittariston mukaiset asiat. Muitakin asioita toki seurataan ja valvotaan edelleen.

PwC:n selvityksestä käy ilmi, että lähes puolet suomalaisista raportin laati-

neista yrityksistä on jo nyt huomionut olennaisuuden tavalla tai toisella.

Joka yrityksellä yksilöllinen raportti

Globaalin yrityksen yritysvastuun agenda on pitkä ja monipuolinen, joten raportoitavien asioiden perusteltu valinta ja arvo-tus helpottavat tietojen hyödyntämistä.

Kehittyneissä maissa vastuullisen liiketoiminnan painopisteinä ovat usein talouskasvun ja kilpailukyvyn vahvistaminen sekä henkilöstön hyvinvoinnin parantaminen. Kehittyvät taloudet painiskelevat meitä enemmän esimerkiksi saastumiseen ja luonnonvarojen tuhlaamiseen, ihmisoikeuksiin sekä korruptioon ja lahjontaan liittyvien ilmiöiden kanssa.

– Maanomistuksen epäselvyydet, energian ja veden riittävyteen liittyvät ongelmat sekä globaalin yritystoiminnan vaikutukset paikalliseen yhteisöön ovat kehittyvien talouksien yritysvastuun erityispiirteitä, täydentää Niskala.

– Tärkeätä ei ole mittareiden määrä, vaan mitattujen asioiden laatu ja tuotetun informaation lisäarvo sidosryhmille. Jokaisen yrityksen raportti on erilainen, koska yritykset ja niiden toimintaympäristöt ovat erilaisia. Prosessi on silti kaikille sama.

Niskalasta on kohtuullista edellyttää, että kaikilla hallituksen jäsenillä on riittävät perustiedot yritysvastuusta, lisäksi vähintään yhden jäsenen pitäisi olla hyvin perehtynyt asiaan.

– Riippumaton varmennus lisää uskottavuutta ja parantaa eri yritysten vertailtavuutta, jatkaa Niskala uuden ohjeistuksen etujen arviointia.

Osaksi strategiaa

GRI-ohjeen haitoista Niskala mainitsee, että pahimmillaan yritysvastuuraportointi on välttämätön paha, liiketoiminnasta erillinen harjoitus, johon käytetyt voimavarat minimoidaan.

– Parhaimmillaan yritysvastuu on osa strategiaa, liiketoimintaa ja hyvää hallintoa. Sen vaikutukset ovat pitkällä aikavälillä luettavissa tuloslaskelman viimeiseltä riviltä. Hyvin hoidettu yritysvastuu parantaa liiketoiminnan tulosta ja huonosti hoidettu heikentää.

Suomalaiset yritykset ovat tässä hyvällä polulla. PwC:n selvityksen mukaan yli 40 prosenttia niistä 157 yrityksestä, jotka laativat raportin, näkevät yritysvastuun olennaisena osana liiketoimintastrategiaa. Lähes puolet on määritellyt olennaisuuden liiketoiminnan näkökulmasta ja melkein 70 prosenttia on asettanut vastuullisuusvaateita toimitusketjulleen.

Toki raportoivien joukko voisi olla huomattavasti suurempi, ja optimilaa-tu on monilla vielä kaukana.

– Yritysvastuu on vielä uusi asia. Olemme saaneet maratonilla hyvän lähdön, ja nyt täytyy varmistaa, että pääsemme maaliin saakka, Niskala kannustaa. □

UUDISTUNUT
GRI ON ENTISTÄ
HELPPOKÄYTTÖISEMPI
JA TUKEE PAREMMIN
YRITYKSEN
LIIKETOIMINTAA.

Väärinkäytösten havaitsemisen erityiskysymyksiä

PETRI TAHVANAINEN JA ARA HAIKARAINEN

Mahdollisuudet havaita merkkejä väärinkäytöksistä tilintarkastuskohteessa vaihtelevat riippuen siitä, arvioidaanko asiaa yrityksen vuositilintarkastuksen, erillisen erikoistarkastuksen vai tilintarkastajan muun tehtävän näkökulmasta.

KÄYTÄNNÖN tilanteet aiheuttavat tilintarkastajan tehtäviin monenlaisia haasteita, joskin tietyt väärinkäytöksiin liittyvät tapahtumatyypit näyttävät säilyvän vuosi toisensa jälkeen pääosin samanlaisina.

Väärinkäytökset tulevat tyypillisesti ilmi hyvin sattumanvaraisesti ja perustuvat vähäisiin havaintoihin, joten ammatillista skeptisyyttä ei useinkaan voi ylikorostaa. Asiakkaan tunnistaminen, sen liiketoiminnan ymmärtäminen ja prosessien tunteminen ovat keskiössä, kun halutaan lisätä väärinkäytösten havaitsemismahdollisuuksia.

Tyypillisimmät väärinkäytöstilanteet linkittyvät monimutkaiseen ja puutteellisesti järjestettyyn IT-ympäristöön, yksittäisiin kirjanpidon eriin, kuten saamisiin ja aineettomiin oikeuksiin sekä kirjanpidon ulkopuolisiin eriin.

Väärinkäytöstilanteet liittyvät myös taloushallintojärjestelmän mahdollisiin ns. osakirjanpitoihin, konserniyh-tiöiden välisiin liiketapahtumiin ja päätöksenteon ketjuttamiseen ilman sisäistä valvontaa sekä erityyppisiin väli- ja

selvittelytilijärjestelyihin ja niille kirjatuihin tapahtumiin.

Väärinkäytöksen takana on aina luonnollinen henkilö

Väärinkäytöksen takana on aina luonnollinen henkilö, minkä vuoksi henkilöarvioinnit ovat olennainen osa väärinkäytösten riskienhallintaa.

Mikäli väärinkäytöksen tekijä tuntee kohdeyhteisön sisäiset menettelytavat sekä sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastuksen käytänteet, lisääntyvät hänen mahdollisuutensa estää väärinkäytösten havaitseminen. Tällaiset tilanteet ovat erityisen riskialttiita. Näkemyksemme mukaan sekä tilintarkastuksen että sisäisen tarkastuksen käytäntöjä tulisikin ajoittain muuttaa tai tehdä ne muutoin vaikeammin ennalta arvattaviksi.

IT-ympäristö ja taloushallintojärjestelmä

Organisaation IT-ympäristö on usein hyvin pirstaleinen, mikä vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista esimerkiksi taloushallinnon raportointiympäristöstä. Ta-

loushallinnon tietyn osa-alueen tallennus, raportointi ja seuranta voivat nimittäin olla yhdessä järjestelmässä, erillään ns. pääsovellusympäristöstä. Näiden eri järjestelmien ”keskinäinen keskustelu” on olennaista, kun arvioidaan audit trailia ja sitä, miten organisaatio itse toteuttaa varmennukset raportoinnin oikeellisuudesta myös tilikauden aikana.

Toinen keskeinen asia on se, miten yksittäiselle osa-alueelle rakennettu järjestelmä täyttää kirjanpidon järjestelmälle asetetut määräykset. Pelkästään yhden yksittäisen liiketapahtuman yksilöinti voi tällaisissa tilanteissa olla insinöörিতarkkuudella ymmärrettävä, mutta se ei vielä välttämättä täytä kirjanpitolain asettamia vaatimuksia.

Pirstaleinen ympäristö on herkkä väärinkäytökselle, sillä jo esimerkiksi yksittäisen maksun kohdistaminen oikein voi olla erittäin vaikeaa.

Saamiset

Kirjanpidon saamisiin sisällytetään helposti eriä, joiden peruste ei ole yhtiön liiketoiminnalle tavanomaista. Saamis-

Miten väärinkäytösten raportointivelvollisuuden laajeneminen vaikuttaisi tilintarkastukseen?

SYKSYN aikana lausuntokierroksella on ollut työ- ja elinkeinoministeriön laatima luonnos hallituksen esitykseksi koskien tilintarkastuslain muuttamista. Esityksen mukaan tilintarkastajalla olisi jatkossa ilmoitusvelvollisuus yhteisön tai säätiön johdolle, jos tilintarkastuksen aikana on tullut ilmi seikkoja, joiden perusteella on syytä epäillä, että joku johtoon kuuluvista henkilöistä taikka muu vastuuvollinen on saatanut olla osallisena tiettyihin rikoslain mukaisiin rikoksiin tai on sallinut tällaisen rikoksen tapahtua.

Ilmoitusvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisuus syntyisi, kun tilintarkastaja tulisi tietoiseksi tällaisista seikoista, jotka voisivat tulla tilintarkastajan tietoon tilintarkastuksen tai muun toimeksiannon yhteydessä. Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus arvioitaisiin nimenomaisesti rikoslaissa kuvatun rikoksen tunnusmerkistön perusteella eikä siihen vaikuttaisi tilintarkastuskäytäntöön liittyvä olennaisuusperiaate.

Tilintarkastajan tulisi raportoida johdolle ja tehdä väärinkäytöksestä ilmoitus poliisille viimeistään neljän viikon kulu-
tua siitä, kun epäilystä on ilmoitettu yhteisön tai säätiön vastuuvolliselle. Vain tietyissä erityistilanteissa tilintarkastajan ei tarvitsisi tehdä neljän viikon jälkeen ilmoitusta poliisille. Sen sijaan tilanteissa, joissa voidaan olettaa, että yhteisön tai säätiön vastuuvolliset eivät ryhtyisi tilintarkastajan ilmoituksen perusteella toimenpiteisiin, tulisi tilintarkastajan ilmoittaa rikosepäilystä suoraan poliisille.

Ilmoitusvelvollisuus tilintarkastuksen kannalta

Näkemyksemme mukaan esitettyyn ilmoitusvelvollisuuteen liittyy merkittäviä haasteita niin tilintarkastuksen kuin tilintarkastajankin käytännön työn kannalta. Hallituksen esitysluonnoksessa ei oteta kantaa siihen, onko sääntelyllä tarkoitus muuttaa tilintarkastusinstituutia tai miten sääntelystä aiheutuneisiin tilintarkastustyön muutonhaasteisiin tulaisiin vastaamaan.

Mikä on esimerkiksi tilintarkastajan tosiasiallinen mahdollisuus havaita rikoksia vuositilintarkastuksen yhteydessä? Edellytetäänkö tilintarkastustyön tai -menetelmien muutosta tai miten tilintarkastajien juridinen osaaminen riittää, kun pitää arvioida tiettyjen rikostunnusmerkistöjen olemassaoloa ja sitä, onko asiassa syytä epäillä rikosta?

Raportoinnin läpinäkyvyyttä kannattaisi lisätä

Esitetty tilintarkastuslain muutokset ja tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus on tarkoitus tulla voimaan jo 1.1.2014. Nähtäväksi jää, tuleeko tilintarkastajille väärinkäytösten ilmoitusvelvollisuutta ja jos näin käy, toteutuuko se esitetys-
sä muodossa.

Näkemyksemme mukaan toimivampi vaihtoehto olisi tilintarkastustyön sisällön ja tilintarkastajan tekemien havaintojen läpinäkyvyyden kehittäminen raportoinnin kautta. Nykyinen useampiasteinen raportointi on sinänsä selkeä, mutta etenkin julkisen raportoinnin sisällön kehittäminen olisi tarpeen. Julkisen raportin informaation perusteella mm. viranomaisella olisi mahdollisuus tarvittaessa puuttua yrityksen ja/tai johdon toimintaan.

saldoa syntyy tilityspuutteellisuuksista, perusteettomista tai vähintäänkin puutteellisesti dokumentoiduista nostoista pankkitililtä, käteissuorituksista ja erilaisista puolestamaksuista.

Näissä tilanteissa tulisi kysyä:

- miten se liittyy yhtiön liiketoimintaan (mukaan lukien selvitys mahdollisesta päätöksestä ja saajan mahdollisesta läheisyydestä)
- kenen hallussa varat ovat
- onko hallinto perinyt saamisia aktiivisesti
- mikä on saamisen arvo tilinpäätöshetkellä
- miten lainaa on lyhennetty yhtiölle – tässä yhteydessä pitää yksilöidä lyhennykset ja niiden perusteet
- onko odotettavissa, että tästä syntyy vahinkoa yhtiölle?

Aineettomat oikeudet

Yhtiön toimitusjohtaja ja hallitus vastaavat aineettomien oikeuksien tulo-
odotuksien arvioinneista ja selvityksistä. Mahdolliset väärinkäytökset linkittyvät usein ylimalkaisesti ja laatimattomiin suunnitelmiin ja arviointeihin. Kerran laadittu ei tarkoita sitä, että siihen ei olisi tarvetta palata enää myöhemmin.

Toinen aineettomien oikeuksien arviointiin liittyvä asia on se, mistä eristä on kyse ja miten niihin liittyvä meno on kirjattu. Aktiivoihin on voitu merkitä sellaisia eriä, jotka eivät ole liittyneet arvioitaviin kohteisiin milloin osin, vaan aktivointi on tehty yksinomaan kannattavuuden parantamiseksi ja oman pääoman säilyttämiseksi riittävällä tasolla.

Kirjanpidon ulkopuoliset erät

Kirjanpidon ulkopuolisten erien tunnistaminen vuositilintarkastuksessa on erittäin haasteellista. Asiakas- ja tavarantoimittajasuhteista tai rahoittajilta saatavista varmennuksista voi saada jotain indikaattoreita.

Vastuukysymykset luonnollisen henkilön omistamien yritysten muodostamissa ”konsernirakenteissa” aiheuttavat haasteita, koska lainvastaisia väkkuuksia voidaan kierrättää ”konserniyh-

tiöiden” välillä hyödyntäen niiden erilaisia tilikausia.

Asiakas- ja tavarantoimittajatilanteissa signaali voi tulla erityyppisistä eri ajankohtina tehtävien saldobahvis-
tuksien kautta. Variaatioita on monia, ja maarajat ylittävät liiketoiminnot lisäävät väärinkäytösten mahdollisuuksia ja hankaloittavat niiden selvittämistä.

Konsernitilanne

Varsinainen konsernitilanne voi muodostua väärinkäytökselle alttiiksi, jos jokin konserniyhtiöstä on taloudellisesti kriittisessä tilanteessa. Eittämättä esimerkiksi parhaita asiakassuhteita ollaan valmiita siirtämään kriisikonserniyhtiön velkojen vahingoksi toiseen konserniyhtiöön.

Vahinkoedellytykset täyttyvät tilanteessa, jossa vastike on epämääräinen, perusteeton, virheellisesti mitoitettu ja/ tai vastikkeella on suosittu rajoitettua velkojajoukkoa. Laajoissa konserneissa organisaation ketjuttaminen haastaa sisäisen valvonnan. Oman edun tavoittelu konsernin kustannuksella on osoittautunut yllättävän yksinkertaiseksi. Konserniyhtiöiden mahdollinen vähemmistöosakas tuo uudet haasteet yhdenvertaisuusasian toteutumisen varmentamiselle.

Väli- ja selvittelytilit kirjanpidossa

Kirjanpidon erilaiset kaatotilit ovat kirjanpitäjälle joskus hyvin käytännöllisiä ns. välitilejä, jos esimerkiksi maksutapahtuma pitää käsitellä kirjaushetkellä ilman tarkempaa yksilöintitietoa. Näille tileille tulisi kirjata vain satunnaisia ja yksittäisiä tapahtumia, mikäli välitilin tai muiden vastaavien tilien käytön ei voida katsoa kuuluvan kirjanpitojärjestelmään tai liiketoimintaan.

Valitettavan usein näiden tilien tapahtumissa kirjaukset perustuvat hyvin puutteellisiin tositteisiin ilman lain vaatimia tarkentavia selvityksiä. Tilintarkastuksessa nämä voidaan havaita helposti, mutta pienikin täsmäytys voi tosiasiassa olla merkittävä, jos siihen ei hankita tarkempia selvityksiä. □

**VÄÄRINKÄYTÖKSET
TULEVAT TYYPILLISESTI
ILMI HYVIN
SATTUMANVARAISESTI.**

Petri Tahvanainen toimii DHS Oy Audit Partnersissa osakkaana ja KHT-tilintarkastajana.

OTK, HM **Ara Haikarainen** toimii DHS Oy Audit Partnersin asiantuntijana erityisalueenaan väärinkäytösten selvittäminen ja vastuun kohdentaminen.

Tilintarkastajajärjestelmän uudistamista kannatetaan laajasti

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ asetti tammikuussa 2011 työryhmän valmistelevaan tilintarkastajajärjestelmän uudistamista. Työryhmän raportti lähetettiin lausuntokierrokselle joulukuussa 2012. Kaikkiaan 45 tahoa toimitti raportista lausuntonsa, joista TEM on koonnut yhteenvedon.

Tilintarkastajajärjestelmien uudistamista pidetään tarpeellisenä ja selkeyttävänä kehitysuuntana. Toteutuksesta on erilaisia näkemyksiä.

Valtaosa lausunnonantajista kannattaa työryhmän ehdotusta tilintarkastajatutkinnon uudistamisesta siten, että kaikille järjestetään yhteinen perustutkinto, jota olisi mahdollista täydentää yksityisen ja julkisen sektorin erikoistutkinnoilla.

Eriäviä näkemyksiä taas herättää erityisesti tilintarkastajaksi hyväksymisen edellytykset ja siirtymäsääntely. Osa korostaa tilintarkastuksen korkeaa tasoa, ja julkissektorin tilintarkastuksen erikoistumistutkinnoille halutaan tiukempia edellytyksiä kuin työryhmä on ehdottanut. Toisaalta alalle hakeutumista halutaan lisätä keventämällä vaatimuksia. Huoli tilintarkastajien riittävydestä tulevaisuudessa näkyy monessa lausunnossa.

Siirtymäsääntelyssä taas halutaan yhtäältä varmistaa korkea osaaminen; toisaalta halutaan varmistaa tilintarkastajien tasa-arvoinen kohtelu ja pyrkiä mahdollisimman selkeään ratkaisuun.

Valvonnan yhtenäistämistä kannatetaan lähes kaikissa lausunnoissa. Valtaosalla ei ole huomautettavaa ehdotuksesta, jonka mukaan valvonta toimisi Patentti- ja rekisterihallituksen yhteydessä itsenäisenä yksikkönä. Ehdotusta ammattitilintarkastajien pelkästä asiantuntijaroolista valvontaelimessä kritisoidaan, ja tilintarkastajat halutaan mukaan myös päätöksentekoon.

Ehdotettu uusi muutoksenhakurakenne oikaisuvaatimusmenettelyineen saa laajaa kannatusta.

Myös varsinaista tilintarkastusta koskevan sääntelyn yhtenäistäminen nähdään hyvänä ehdotuksena. Osassa lausunnoista sääntelyn yhtenäistämistä ei kuitenkaan pidetä ajankohtaisena ennen EU-lainsäädännön selkeytymistä ja varmistumista.

Kirjanpitolain muutostarpeita ryhdytään kartoittamaan

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ on asettanut ajalle 1.9.2013–30.11.2014 työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää kirjanpitolain ja siihen liittyvän muun sektorilainsäädännön muutostarpeet.

EU:ssa 26.6.2013 annettu uusi tilinpäätösdirektiivi korvaa voimassa olevan neljännen ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin, joissa määritetään EU-tasoinen yhteisöjä koskeva tilinpäätössääntely. Uuden direktiivin tarkoitus on muun muassa vähentää byrokratiaa ja yksinkertaistaa erityisesti pieniä yrityksiä koskevia sääntöjä.

Työryhmän päätehtävänä on ehdottaa, miten uusi tilinpäätösdirektiivi pannaan täytäntöön Suomen lainsäädännössä. Työ on jaettavissa kahteen osioon: direktiivin pakottavien muutosten täytäntöönpanoon ja menettelyjen yksinkertaistamisen arviointiin. Työryhmä voi käsitellä myös muita EU:ssa esitettyjä tilinpäätösdirektiivin muutosehdotuksia sekä ehdottaa muita toimia kirjanpitosääntelyn yksinkertaistamiseksi.

www.tem.fi/yritykset/kirjanpito

Säätiöille uusi valvontamaksu

Hallitus on antanut eduskunnalle lakiesityksen, jonka mukaan vuoden 2014 alusta lähtien säätiöiden tulee maksaa Patentti- ja rekisterihallitukselle vuotuinen valvontamaksu. Sen avulla on tarkoitus katata säätiövalvonnan nousseet kustannukset.

Maksu määräytyisi säätiön taseen loppusumman perusteella ja olisi joko 120, 250 tai 500 euroa. Se korvaisi nykyisen säätiöiden vuosiselvitysilmoituksen 100 euron käsittelymaksun.

Suomessa on noin 2 850 säätiötä. Suurimmalle osalle maksu olisi jatkossa 250 euroa vuodessa.

http://www.tem.fi/kuluttajat_ja_markkinat/tiedotteet_kuluttajat_ja_markkinat789512_m=111651

Hallitus tukee yhteistä kriisintarkaisumekanismia pankeille

VALTIONEUVOSTO tukee EU-komission ehdottamaa yhteisen kriisintarkaisuviranomaisen sekä -rahaston perustamista euroalueeseen kuuluvien valtioiden kesken.

Yhteisen kriisintarkaisumekanismiin tehtävänä olisi huolehtia, että kriisitalanteeseen ajautuneiden pankkien tilanne ratkaistaan kaikissa pankkiunioniin osallistuvissa jäsenvaltioissa asianmukaisin välinein. Komissio päättäisi paitsi pankin asettamisesta kriisihallintoon myös niistä periaatteista, joiden mukaan kriisintarkaisu toteutetaan. Komission päätösvallassa olisivat myös sijoittajavastuun toteuttamisen laajuus ja muut kriisintarkaisun rahoittamista koskevat kysymykset.

Kriisintarkaisumekanismi aloittaisi toimintansa 1. tammikuuta 2015, mutta sijoittajavastuuta koskevat säännökset tulisivat voimaan vasta vuoden 2018 alussa.

Valtioneuvosto kannattaa asetusehdotuksen tavoitteita. Se suhtautuu kuitenkin varauksellisesti sellaisen päätösvalan antamiseen yhteiselle mekanismille, jonka myötä tämä voisi tehdä päätöksiä yhteisen kriisintarkaisurahaston varojen käytöstä tai joka voisi johtaa kustannusten kattamiseen julkisin varoin. Yhteisten varojen käyttö vaatii tarvittavan poliittisen tuen. Lisäksi on tärkeää, että kriisintarkaisuviranomaisella on käytössään sijoittajanvastuuta koskevat täydet toimivaltuudet kaikissa jäsenvaltioissa.

http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20130912Hallit/name.jsp

BALANSSI

Ilmoita 20.12.2013
ilmestyvässä
Balanssi-lehdessä!

Kysy tarjouksista ja
toistoalennuksista osoitteessa:
ilmoitukset@balanssilehti.fi

Kotisivuiltamme
www.balanssilehti.fi
löydät päivitettyä tietoa Balanssi-
lehdessä ja ilmoittelusta.

FL
Profita Partners
Larsen & Co
TILITOIMISTO
www.larsen-co.fi

P-Analyzer
Tilinpäätösanalyysi-
ja ennusteohjelmisto.

Info ja ilmaisversio
www.sbb.fi

PERHEYHTIÖSSÄ PANOSTETAAN OSAAMISEN JATKUVAAN KEHITTÄMISEEN

Bioenergialaitteita valmistavan Saalasti Oy:n talous- ja henkilöstöpäällikkö Pia Pitkänen ja assistentti Suvi Härkönen pitävät käsissään monia lankoja ja pysyttelevät ajan hermolla.

TEKSTI / OUTI AIRAKSINEN KUVAT / VEIKKO SOMERPURO

SAALASTI OY:LLÄ menee nyt taloudellisesti hyvin, ja töitä ja projekteja riittää.

– Taloushallinnon ihminen ei voi kuitenkaan koskaan täysin tuudittautua olemassa olevaan tilanteeseen. Välillä näkymät huononevat ja välillä paranevat, mutta meidän on vahdittava aina, mihin rahaa käytetään, sanoo talous- ja henkilöstöpäällikkö **Pia Pitkänen** Saalasti Oy:n taloushallinnosta.

Pitkänen vastaa sekä Saalastin että tytäryhtiö Teräspyörä–Steelwheel Oy:n talous- ja henkilöstöhallinnosta. Lähes 70 vuotta vanhan yhtiön juuret ovat rautateiden kaluston valmistuksessa, mutta nykyisin sen ydinalaa on biopolttoainei-

den käsittelyyn tarkoitettujen laitteiden valmistaminen. Käytännössä yhtiön valmistamilla laitteilla puusta saadaan bioenergiaa voimalaitoksissa tai vaikkapa paperitehtaiden prosesseissa.

Siinä missä Saalastin liiketoiminta käsittää Suomessa nykyisin lähinnä aiemmin toimitettujen laitteiden huoltoa, yhtiön uusmyynti on maailmanlaajuista. Laitteille on kysyntää niin Euroopassa, Amerikassa kuin Aasiassakin.

Kolmen hengen tiimillä langat käsissä

Saalastin palveluksessa on 40 henkeä, joista vajaa puolet on asentajia ja loput toimihenkilöitä.

Syyskuussa järjestetystä Sanoma Pro Oy:n arvonlisäverotuksen ajankohtaispäivästä haettiin täsmävastauksia.
– Hyödyllisiä vinkkejä ja tietoa tuli mm. matkakustannusten korvauksista ja ulkomaisesta laskutuksesta, Pia Pitkänen (vas.) ja Suvi Härkönen totesivat.

– Organisaatiomme rakentuu kuu-
desta eri toiminnosta, joita ovat suun-
nittelu, valmistus, projektin hoito, huol-
to, uusmyynti ja hallinto. Jokaisen toi-
minnon vetäjät ovat myös johtoryhmäs-
sä, yli kolme vuotta yhtiössä työskennel-
lyt Pitkänen kertoo.

Pitkäsen luotsaama kolmen hengen
tiimi vastaa yhtiön hallinnosta.

– Hallinto yhdistää kaikki yhtiön toi-
minnot. Hoidamme asioiden päivittäi-
sen pyörittäksen, hallinnoimme ja arkis-
toimme, Pitkäsen aisaparina työskente-
levä assistentti **Suvi Härkönen** kuvaa.

Vasta reilun vuoden Saalastilla työ-
kennelleellä Härkösellä on paljon tehtä-
viä tontillaan. Työpäivät kuluvat muun
muassa ostoreskontraa hoitaessa, lasku-
ja kierrättäessä, tarkistaessa ja hyväk-
syessä, pankkivakuuksia järjestellessä,
puhelinvaihdetta hoitaessa tai viran-
omaisilmoituksia tehdessä.

Tarvittaessa tuurataan

Tiimiläiset tuurailevat toinen toisiaan
ja tekevät vuoronperään muun muassa
palkanlaskentaa, jotta jokainen pysyisi
kärryillä rutiineista. Pitkästä työllistä-
vät etenkin kirjanpito ja tilinpäätösten
valmistelu, mutta myös hän osallistuu
erilaisten juoksevien asioiden hoitoon.

– Haluan olla ajan hermolla ja läsnä,
sillä on tärkeä ymmärtää koko prosessi.
Meillä on myös toiminnanohjausjärjes-
telmä, jonka yhteyshenkilönä toimin,
Pitkänen kuvaa.

Pitkänen pyrkii saamaan kokonais-
kuvan firman tilanteesta myös käymäl-
lä säännöllisesti yhtiön tuotantohallis-
sa vaihtamassa kuulumisia henkilöis-
tön kanssa.

Perheyhtiö uskoo kotimaisuuteen

Saalastilla on tiukasti omissa käsissään
tuotteiden koko arvoketju laitteiden
suunnittelusta asennukseen ja huol-
toon. Vaikka perheyhtiön valmistamis-
ta tuotteista noin 80 prosenttia menee
vientiin, tuotteet kootaan yhtiön omas-
sa hallissa ja lähes kaikki laitteissa käy-
tettävät osat valmistetaan niin ikään
Suomessa.

*EK:n veroasiantuntija Mika
Jokinen kertoi arvonlisäverotuksen
muutosnäköymistä ja verohallinnon
uusista ohjeista Sanoma Pro Oy:n
koulutustilaisuudessa.*

– Kotimaisuus on meille erittäin tär-
keä arvo. Kustannusmielessä se ei vält-
tämättä ole järkevää ainakaan paperilla.
Toisaalta kun tuote lähtee maailmalle,
tiedämme, mitä se sisältää ja että se on
hyvin tehty, Pitkänen kuvaa.

Yhtiön toimitusjohtajan **Timo Saa-
lastin** kaudella yhtiö on laajentanut bio-
energiaan. Vihreiden arvojen korostami-
nen sopii yhtiölle, jonka laitteilla tuotet-
tavalla bioenergialla voi korvata jo noin
kymmenen ydinreaktorin tuotannon.

Kansainvälisessä kilpailussa Saalasti
haluaa erottautua laadulla. Vaikka yk-
sikään toinen yritys maailmassa ei val-
mista yhtiön Bark Master -kuoripuris-
timen kaltaisia tuotteita, repijöiden ja
murskaimien markkinoilla Saalasti jou-
tuu kilpailemaan selvästi itseään isom-
pien valmistajien kanssa.

– Kuoripuristimissa kasvuamme ra-
joittaa oikeastaan lähinnä se, että olem-
me toimittaneet jo niin paljon laitteita,
ja niiden käyttöikä on erittäin pitkä.
Käytössä on vieläkin 25 vuotta sitten toi-
mittamiamme laitteita. Tuotteissamme
vahvuutena on laatu. Olemme ripeä toi-
mittaja – emme aina halvin, mutta aina
järein ja paras, Pitkänen sanoo.

Yhtiön linjaukset ovat olleet mielu-
sia myös työntekijöille, ainakin työurien
pituudesta päätellen. Palkkalistoilla on
jopa vuosikymmeniä yrityksen palve-
luksessa olleita työntekijöitä. Saalastin
perhepiiristä saattaa löytyä aikanaan
myös jatkaja yritykselle, sillä toimitus-
johtajan kaksi lasta ovat viihtyneet jo
useaan otteeseen kesätoissa Pitkäsen
luotsaamassa tiimissä.

Maksuvalmius luupin alla

Saalastin saamien kauppojen arvo vaihtelee
100 000 eurosta 1,5 miljoonaan eu-
roon. Koska laskutus tapahtuu yleensä
useassa erässä ja toisinaan hyvinkin pit-
källä aikahaitarilla, talouden raportoin-
nissa pyritään tarkastelemaan kehitystä
pidemmällä aikavälillä.

– Asioiden seuraamisessa kuukausi-
tai kvartaalitasolla ei olisi mitään miel-
tä, sillä meidän projektimme kestävät
yli vuoden, eikä tuloutushetki ole vält-
tämättä silloin, kun laite toimitetaan.
Esimerkiksi välitilinpäätökseen ei ole
tänä vuonna tuloutettu yhtään projek-
tia, mutta se antaa aivan väärän kuvan
kokonaisuudesta, Pitkänen sanoo.

Yhtiön taloushallinnossa on totuttu
myös kyselemään saatavien perään, sil-
lä rahaliikenne vaikuttaa keskeisesti yhtiön
toimintakykyyn.

– Meidän on kiinnitettävä erityises-
ti huomiota kassaan ja maksuvalmiu-
teemme, sillä muualla on aivan erilaiset
maksuajat kuin Suomessa. Esimerkik-

Saalasti Oy

Tapio Saalasti perusti vuonna 1945 Insinööritoimisto Saalastin, joka valmis-
ti rautatiekalustoa.

1980-luvulta lähtien perheyhtiötä on luotsannut Tapion poika Timo Saalas-
ti, jonka johdolla yhtiö on laajentanut toimintaansa bioenergiatuotteisiin.

Nykyisin Saalasti Oy on maailman johtavia biopolttoaineiden käsitte-
lyyn tarkoitettujen laitteiden valmistajia. Sen valikoimassa on mm. murs-
kaimia, kuivauspuristimia, biomassajauhimia ja seuloja, joita myydään
kaikkialle maailmaan.

40 henkeä työllistävä yhtiö suunnittelee ja valmistaa tuotteensa satapro-
senttisesti Suomessa.

Yhtiön kuljetuskalustoliiketoiminta eriytettiin vuonna 2010 tytäryhtiö
Teräspyörä-Steelwheel Oy:öön, joka on Suomen ainoa rautatiekaluston
huoltoon erikoistunut yritys.

si Espanjasta lasku saattaa tulla seitse-
män kertaa takaisin ennen kuin se mak-
setaan. Asiakkaalla voi olla myös aivan
eri näkemys toimituksen valmistumi-
sesta kuin meillä, Pitkänen kertoo.

Hän seuraa aktiivisesti toiminnan-
ohjausjärjestelmästä saatavan maksu-
valmiusanalyysin avulla yhtiön kassa-
virtoja. Toimitusjohtajan ja taloushal-
linnon ammattilaisten lisäksi talousda-
taa jaetaan myös henkilöstölle. Henki-
löstölle avataan esimerkiksi tuloslaskel-
maa ja tasetta jokakeväisessä tilinpäätös-
tilaisuudessa.

– Henkilöstön on hyvä nähdä, ettei
kaikki toimintamme ole välttämättä
tuottavaa – ja että kovien tulojen vas-
tapainona ovat usein suuret kulut. Ha-
luamme luoda avointa ilmapiiriä, jossa
kaikesta saa tietoa. Aina voi kysyä, jos
jokin askarruttaa mieltä, ja ihmisten on
hyvä ymmärtää, ettei firman tulos ole
yhden ihmisen tekemä, Pitkänen sanoo.

Osaamisen päivittäminen jatkuva

Vaikka Saalasti on perheyhtiö, jossa mo-
nia asioita tehdään niin kuin aina en-
nenkin, yhtiön hallinnosta vastaavien
on jatkuvasti päivitettävä tietojaan ja
osaamistaan – olipa kyse kirjanpidos-
ta, verotuksesta, palkanlaskennasta tai
työehtosopimuksista. Jokainen tiimin
jäsen osallistuu vuosittain muutamaan

koulutustilaisuuteen, joissa vastausten
lisäksi tarjolla on usein oiva tilaisuus
verkostoitua. Tietosisällön omaksumis-
ta helpottaa, jos koulutuksessa on mu-
kana kaksi tiimiläistä.

– Asiat jäävät paremmin korvien vä-
liin, kun voimme keskustella keskenäm-
me koulutuksessa käsitellyistä asioista
ja saada toisiltamme myös toisenlaisia
näkökantoja, Härkönen ja Pitkänen ker-
tovat.

Naiset osallistuivat syyskuussa yh-
dessä Sanoma Pron järjestämään arvон-
lisäverotuksen ajankohtaispäivään. Pit-
känen kertoo harrastavansa kirjanpitoa
myös vapaa-ajallaan ja tekevänsä kirjan-
pitoa ystävänsä yritykselle.

– Omalle työlle on hyvä vastapaino
tehdä kirjanpitoa yritykselle, jossa asiat
ovat hyvin helppoja ja yksinkertaisia,
Pitkänen kertoo.

Pitkänen ja Härkönen pyrkivät päi-
vittämään osaamistaan myös lukemal-
la. Ongelmatilanteissa tietoa ja apua saa
aina myös tilintarkastajalta sekä toimi-
tusjohtajalta. Ajan tasalla pysyminen ja
osaamisen jatkuva kehittäminen ovat
Pitkäsen mielestä olennaisia myös työs-
sä viihtymisen kannalta.

– On valtavan suuri etu, että vastuul-
lani on koko hallinto ja tiedän, mitä yhtiössä
kokonaisuutena tapahtuu. Tiedän
olevani unelma-ammattissani, Pitkänen
sanoo. □

Verotus

Hallitus esittää koulutukseen perustuvaa lisävähennystä

HALLITUS esittää laskennallista työntekijöiden koulutukseen perustuvaa lisävähennystä elinkeinotoiminnan ja maatalouden harjoittajille (HE 95/2013). Vähennyksen voisi saada ensimmäisen kerran verovuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa. Todelliset palkka- ja koulutuskustannukset olisivat työnantajalle edelleenkin vähennyskelpoisia lisävähennyksen ohella. Tuloverolain mukaista toimintaa harjoittavalla työnantajalla olisi mahdollisuus saada verovähennystä vastaava korvaus koulutuksen järjestämisestä suorana tukena siten kuin laissa koulutuksen korvaamisesta säädetäisiin (HE 99/2013).

Laskennallisen lisävähennyksen perusteena olisi työnantajan työntekijälle järjestämä vähintään yhden tunnin mittainen yhtäjaksoinen koulutus, joka liittyy työntekijän työtehtäviin ja ylläpitää ja edistää tämän ammatillista osaamista. Koulutuksen tulee sisältyä työnantajan laatimaan koko henkilöstön kattavaan koulutussuunnitelmaan, joka täyttää yhteistoiminnasta yrityksissä annetussa laissa (334/2007) tai valmisteilla olevassa laissa taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä (ks. HE 99/2013) tarkemmin määritellyt vaatimukset. Koulutusvähennystä ei saisi siltä osin kuin työntekijä on osallistunut koulutukseen loma- tai vapaa-aikanaan tai työntekijän palkkakustannuksiin on saa-

tu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista palkkatukea.

Lisävähennyksen laskemiseksi yrityksen työntekijöiden keskimääräinen päiväpalkka kerrottaisiin verovuoden vähennyksen oikeuttavien kaikkien työntekijöiden koulutuspäivien määrällä ja näin saatu tulo jaettaisiin kahdella. Vähennysoikeuden enimmäismäärä olisi kolme päivää työntekijää kohden yrityksen verovuoden aikana. Lisävähennyksen perusteena olisi kunkin työntekijän tosiasiallinen osallistuminen, ja vähennys laskettaisiin kokonaisten koulutuspäivien perusteella.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia työntekijän verotukseen. Työntekijälle ei yleensä katsota syntyvän verotettavaa tuloa sellaiseen työnantajan järjestämään koulutukseen osallistumisesta, jonka tarkoituksena on ylläpitää tai kehittää ammattitaitoa. Verotuskäytännön yhtenäistämiseksi Verohallinto laatii ohjeen työnantajan kustantaman koulutuksen verotuksesta.

Ks. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta (95/2013) ja Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (99/2013)

Vuoden 2014 tuloveroasteikkolaki eduskunnan käsittelyyn

VALTIONEUVOSTO antoi 16.9.2013 eduskunnalle hallituksen esityksen (HE 105/2013 vp) eduskunnalle vuoden 2014 tuloveroasteikkolaiksi sekä eräiksi muiksi laeiksi. Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2014 tuloveroasteikkolaki, joka sisältää valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon. Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että työtulovähennyksen enimmäismäärää ja kertymäprosenttia sekä kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin. Asuntovelan korkovähennyksen määrää on

tarkoitus alentaa siten, että vuonna 2015 vähennyskelpoinen määrä olisi 70 prosenttia. Lisäksi kotitalousvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin 2 000 eurosta 2 400 euroon.

Luovutusvoittoihin väliaikainen verovapaus

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi väliaikaisesti myös siten, että luonnollisen henkilön myydessä kiinteää omaisuutta kunnalle myyntivoitto olisi verovapaa tuloa vuoden 2013 lokakuusta vuoden 2014 loppuun mennessä tehdyissä luovutuksissa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.1.2014.

Muutoksia sijoitustoiminnan veronhuojennusten julkisuuteen

VEROHALLINTO on 2.9.2013 antanut päätöksen (dnro A87/200/2013) sijoitustoiminnan veronhuojennusta koskevasta ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuudesta. Päätös perustuu lakiin sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta verovuosina 2013–2015 (993/2012), joka tuli voimaan 15.5.2013. Lain mukaan Suomessa yleisesti verovelvollinen luonnollinen henkilö on oikeutettu ylimääräiseen vähennykseen verovuosina 2013–2015 osakeyhtiöön sijoittamansa uuden osakepääoman perusteella.

Verohallinnon antaman päätöksen mukaan edellä mainitussa laissa tarkoitettun kohdeyhtiön on ilman eri kehotusta annettava vähennykseen oikeuttavista sijoituksista ilmoitus Verohallinnolle. Kohdeyhtiöllä tarkoitetaan yksityistä osakeyhtiötä tai sitä oikeudelliselta muodoltaan vastaavaa Euroopan talousalueella rekisteröityä pääomayhtiötä, joka on velvollinen suorittamaan tuloveroa ja jolla on kiinteä toimipaikka Suomessa.

Nämä edellistä kalenterivuotta koskevat tiedot on annettava Verohallinnolle vuosittain tammikuun loppuun mennessä:

- kohdeyhtiön yksilöintitiedot
- päivämäärä, jolloin kohdeyhtiö on merkitty kaupparekisteriin
- kohdeyhtiön vastaanottamien sijoitusvähennykseen oikeuttavien sijoitusten euromäärä kalenterivuonna yhteensä
- sijoittajan yksilöintitiedot
- sijoittajan tekemän sijoitusvähennykseen oikeuttavan sijoituksen euromäärä

- sijoituksella merkittyjen uusien osakkeiden kappalemäärä
- päivämäärä, jolloin osakeannissa merkityt uudet osakkeet on rekisteröity kaupparekisteriin sekä
- allekirjoitettu vakuutus siitä, että ilmoitetut sijoitukset täyttävät sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta verovuosina 2013–2015 annetun lain mukaiset sijoittajaa, sijoitusta ja kohdeyhtiötä koskevat verohuojennuksen ja sijoituksen vähennyskelpoisuuden edellytykset.

Valtioneuvosto on antanut hallituksen esityksen (HE 105/2013 vp), jossa ehdotetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n 1 momenttiin lisättäväksi uusi 5 kohta. Sen mukaan julkisiksi verotustiedoiksi säädettäisiin verohuojennukseen oikeuttavaan riskipääomasijoitukseen liittyviä tietoja. Julkinen verotustieto olisi verohuojennukseen oikeuttavan riskipääomasijoituksen kohteen olevan yhtiön nimi, yritys- ja yhteisötunnus sekä kohdeyhtiöön tehtyjen sijoitusten yhteenlaskettu euromäärä. Tiedot olisivat nähtävillä Verohallinnon internetsivuilla sijoitustoiminnan verohuojennuksesta verovuosina 2013–2015 annetun lain mukaisesti.

Muut riskipääomasijoitusta koskevat tiedot eivät olisi julkisia. Julkiset tiedot eivät sisältäisi tietoja riskipääomaa sijoittavasta henkilöstä tai muistakaan luonnollisista henkilöistä. Verohallinto saa julkaistavat tiedot yhtiön antamalta vuosi-ilmoitukselta. Yhtiölle kerrotaan ilmoituksessa, että sen sijoituksesta antamat tiedot julkaistaan julkisessa verkossa.

Arvonlisäverolakiin ehdotetaan muutoksia

ARVONLISÄVEROLAIN 30 §:ää ehdotetaan muutettavaksi (HE 107/2013 vp) siten, että yksityinen ammattikorkeakoulu rinnastettaisiin kiinteistön käyttöoikeuden luovutustilanteissa yliopistolaissa tarkoitettuun yliopistoon. Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta voisi hakeutua verovelvolliseksi, jos kiinteistön käyttäjänä olisi yksityinen ammattikorkeakoulu. Kiinteistöosakeyhtiö voisi hakeutua verovelvolliseksi, jos osakkaana olisi yksityinen ammattikorkeakoulu.

Toisessa annetussa hallituksen esityksessä (HE 108/2013 vp) ehdotetaan arvonlisäverolakia muutettavaksi siten, että tietyt yhteenliittymän jäsenillensä näiden kustannusosuut-

ta vastaan myymät palvelut vapautettaisiin verosta. Verotomuus koskisi yhteenliittymää, jonka jäsenet harjoittavat verotonta toimintaa tai muuta kuin liiketoimintaa. Verotomuutta ei sovellettaisi, jos se olisi omiaan aiheuttamaan kilpailun vääristymistä. Lisäksi verosta vapautettaisiin uskonnollisten ja filosofisten laitosten harjoittama henkilöstön luovuttaminen hengellisen avun antamista varten verottoman terveyden- ja sairaanhoidon, koulutuksen ja sosiaalihuollon yhteydessä.

Arvonlisäverolain muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2014.

IFRS Now – In the light of US GAAP and Finnish practices

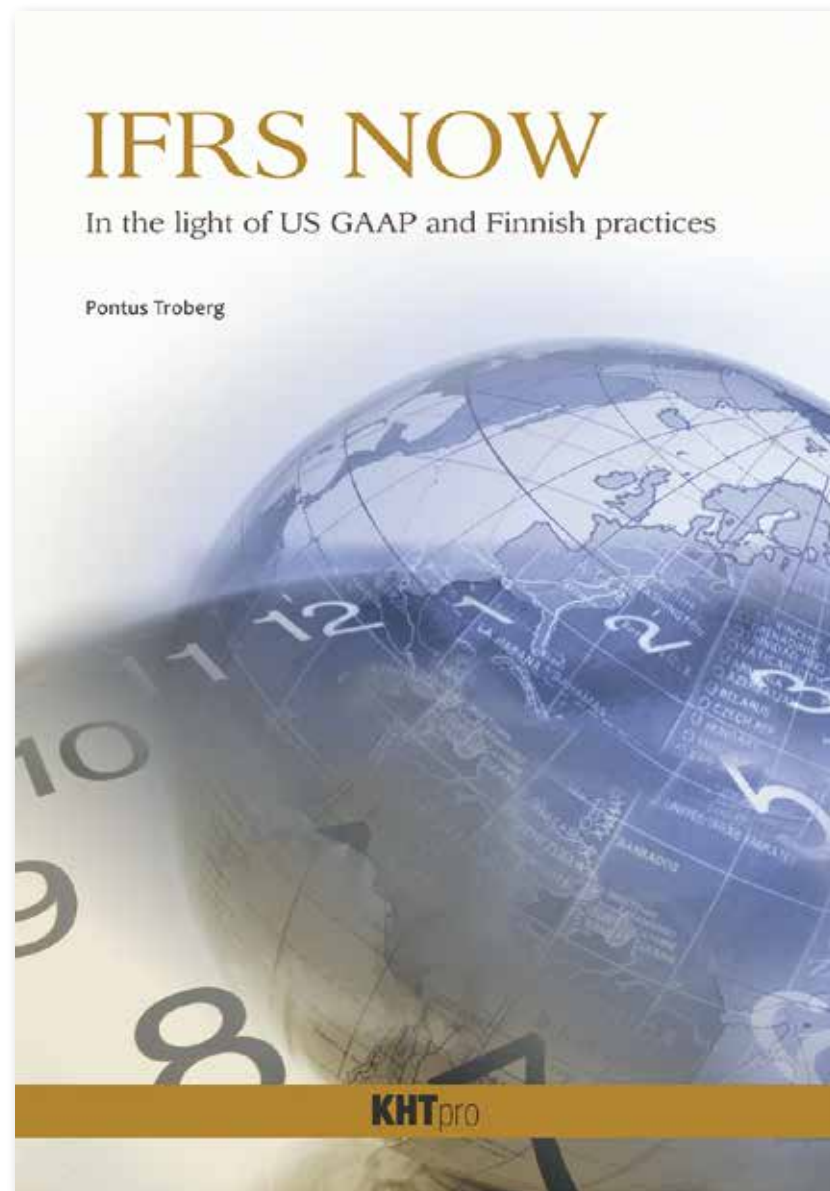
Tämä on erittäin tiivis esitys laajasta asiakokonaisuudesta. Vaikeita asioita sisältävät kansainvälisen raportoinnin asiat on paketoitu hämmästyttävän tiiviiksi ja omaksuttavaksi paketiksi. Helposta omaksumisesta ei varmaankaan tässä yhteydessä voine puhua, mutta selkeys, jolla vaikeat asiat on esitetty, on kiitettävää.

Kirjoittaja osoittaa kansainvälisen laskentatoimen ihailtavan monipuolista ja syvää hallintaa käsittelemällä IFRSia ja US GAAPia rinnakkain. Asioiden käsittelyssä IFRSia vertaillaan monessa kohtaa amerikkalaiseen tapaan. IFRSn mukaan asia käsitellään näin, mutta amerikkalaiset tekivät sen näin.

Kansainvälinen laskentatoimi saa tässä muutakin sisältöä kuin standardikokoelma. Monien vertailevien tilastojen valossa piirtyy kuva kansainvälisistä rahoitusmarkkinoista, voima-asetelmista, yritysten rahoituskäytännöistä ja raportointistandardien harmonisoinnin tarpeesta.

IFRS:n hankalien asiakokonaisuuksien käsittely kirjan lopussa on hyvä tiivistys, joka haastaa lukijan pohtimaan. Kirjassa on tarkoituksenmukainen määrä esimerkkejä. Samoin avainsanat kattava suomi–englanti–sanasto kirjan lopussa helpottaa englanninkielisen kirjan lukemista ja palvelee erityisesti oppikirjakäyttöä.

Kirjoittaja Pontus Troberg
Sarja KHTpro
Kustantaja KHT-Media Oy, 2013

Osakeyhtiöoikeus käytännössä

Oikeustieteen professorit Turun ja Helsingin yliopistoista ovat kirjoittaneet laadukkaan teoksen osakeyhtiölaista. Heiltä on aiemmin ilmestynyt samasta aiheesta laa-

jempi teossarja, Osakeyhtiö I-IV, jossa yleisiä perusteita, pääomarakennetta ja rahoitusta, corporate governancea ja verotusta käsitellään jokaista kokonaisen kirjan verran. Siihen verrattuna tämä kirja on tiivis esitys, joka sopii hyvin oppikirjaksi ja liikkeenjohdon työkaluksi.

Verotus ei sisälly tämän kirjan aihepiiriin. Osakeyhtiölaki on ajankohtainen ja uutuuskirja paikallaan, kun lakiin tehtiin jälleen tämän vuoden alussa muutoksia.

Kirjan rakenne, suuri määrä aiheittain eteneviä alalukuja samoin kuin kirjan taittoasu leveine marginaaleineen ja avainsanoineen helpottavat huomattavasti laajan teoksen omaksumista ja käyttöä hakuteoksena.

Lukijalle selviää, mitä muutoksia osakeyhtiölakiin on tehty. Huomiota kannattaa kiinnittää yhtiöoikeudellisiin oikeusperiaatteisiin ja johdon fidusiaariin velvollisuuksiin. Yhtiön elinkaaren mukaisesti kirjan yleinen juoni kulkee perustamisesta ja hallinnon ja rahoituksen järjestämisestä aina tilintarkastettuun tilinpäätökseen ja varojenjakoon ja etenee edelleen yritysjärjestelyjen kautta osakeyhtiön purkamiseen, vastuisiin ja riitojen ratkaisemiseen.

Toivotaan, että nuo viimeiset aiheet koskisivat mahdollisimman harvoja.

Kirjoittajat Jukka Mähönen ja Seppo Villa
Sarja Sanoma Pro
Kustantaja Sanoma Pro Oy, 2013

Velkojana konkurssissa

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa viireille pantujen konkurssien määrä kasvaa. Viime vuonna viireille pantujen konkurssien kokonaismäärä oli lähes 3 000. Kuluvan vuoden elokuuhun mennessä konkurssien myötä maastamme on hävinnyt yli 10 000 työpaikkaa. Useimmin vaikeuksiin ovat joutuneet teollisuuden, rakentamisen ja muiden palveluiden toimialoilla toimivat yritykset.

Kirjasta selviää, että viireillepantono on kuitenkin vasta alkupiste konkurssimenettelylle. Lopputuloksena voi olla konkurssi, nopea tai pitkä prosessi, riitaisia oikeudenkäyntejä tai konkurssin raukeaminen. Konkurssimenettelyn päävaiheet ovat lähes puolet kirjan laajuudesta. Konkursia saattaa edeltää yrityssaneeraus tai sitä voidaan hakea konkurssin kanssa rinnakkain.

Kirjassa käsitellään velkojien kannalta olennaisia konkurssin vaiheita ja asioita, joihin on syytä kiinnittää huomiota. Pesänhoitajan valinta on prosessin alkuvaiheissa yksi keskeisimmistä. Päätösvalta jakautuu velkojien ja pesänhoitajan välille. Velkojainkokoukset ovat keskeinen paikka, jossa velkojat voivat käyttää omaa valtaansa.

Tärkeä kysymys liittyy myös siihen, kenelle ja miten pesänhoitaja välittää tietoa konkurssiin liittyvistä asioista. Kirjassa käsitellään erikseen myös konkurssieihin liittyviä erityiskysymyksiä, kuten erityistilintarkastusta, takaisinsaantia, verotusta ja rikostutkinnan käynnistämistä. Jos konkurssiin liittyy rikollisia piirteitä, tulee kyseeseen helposti useampia rikosnimikkeitä, kun velallisen epärehellisyyttä, petosta tai velkojansuosintaa yritetään peitellä kirjanpitoaineistoa hävittämällä.

Tässä meillä on pieni kirja täynnä asiaa. Luettelomaiset lauseet tekivät lukemisesta paikoin hieman raskasta. Esimerkkejä kirja sisälsi lopulta aika niukasti. Esimerkkien lisäksi lukijaa voisi kiinnostaa myös aihetta koskeva tilastotieto.

Kirjoittajat Pekka Kokko ja Jari Salminen
Sarja Editä
Kustantaja Editä Publishing Oy, 2013.

Professori, KTT
Jukka Pellinen
Jyväskylän yliopiston kauppa-
korkeakoulusta
esittelee
ajankohtaisia
laskentatoimen ja
taloushallinnon
kirjauutuuksia.

Tilintarkastajan raportointi

– väärinymmärryksiä puolin ja toisin

Väärinymmärrykset ja virheelliset tulkinnat tilintarkastuskertomuksen ympärillä syntyvät usein siitä, että kertomuksen tarkoitus ja sisältö eivät avaudu helposti tilintarkastajan sidosryhmille.

TIMO VIRKILÄ

OLEN TOIMINUT ammattitilintarkastajana kohta 25 vuotta, ja jotkut asiat eivät tunnu koskaan muuttuvan. Jopa vielä 1990-luvun alussa moni ei tiennyt ylipäänsä, mitä tilintarkastaja tekee. Moni kysyi, ”mitä teet oikeasti työksesi”, kun sanoin olevani tilintarkastaja. Sama on koskenut tilintarkastajan tavaramerkkiä, itse tilintarkastuskertomusta.

Tilinpäätöksen vähiten luettu osa?

Tilintarkastajan ”lopputyön” käyttäjiä eli sidosryhmiä osakkeenomistajien lisäksi on lukuisia, mm. lainantajat, kilpailijat, verottaja, luottolaitokset sekä akateeminen maailma, joka myös tulkitsee omiin opetustarkoituksiinsa tilintarkastuskertomusten sisältöä varsinakin, jos ne eivät ole vakiomuotoisia. Tilintarkastuskertomuksen sisällöstä ja sen ymmärrettävyydestä on käyty debattia jo pitkään. Oli kertomus sitten ”minkä vuoden mallia” tahansa, on

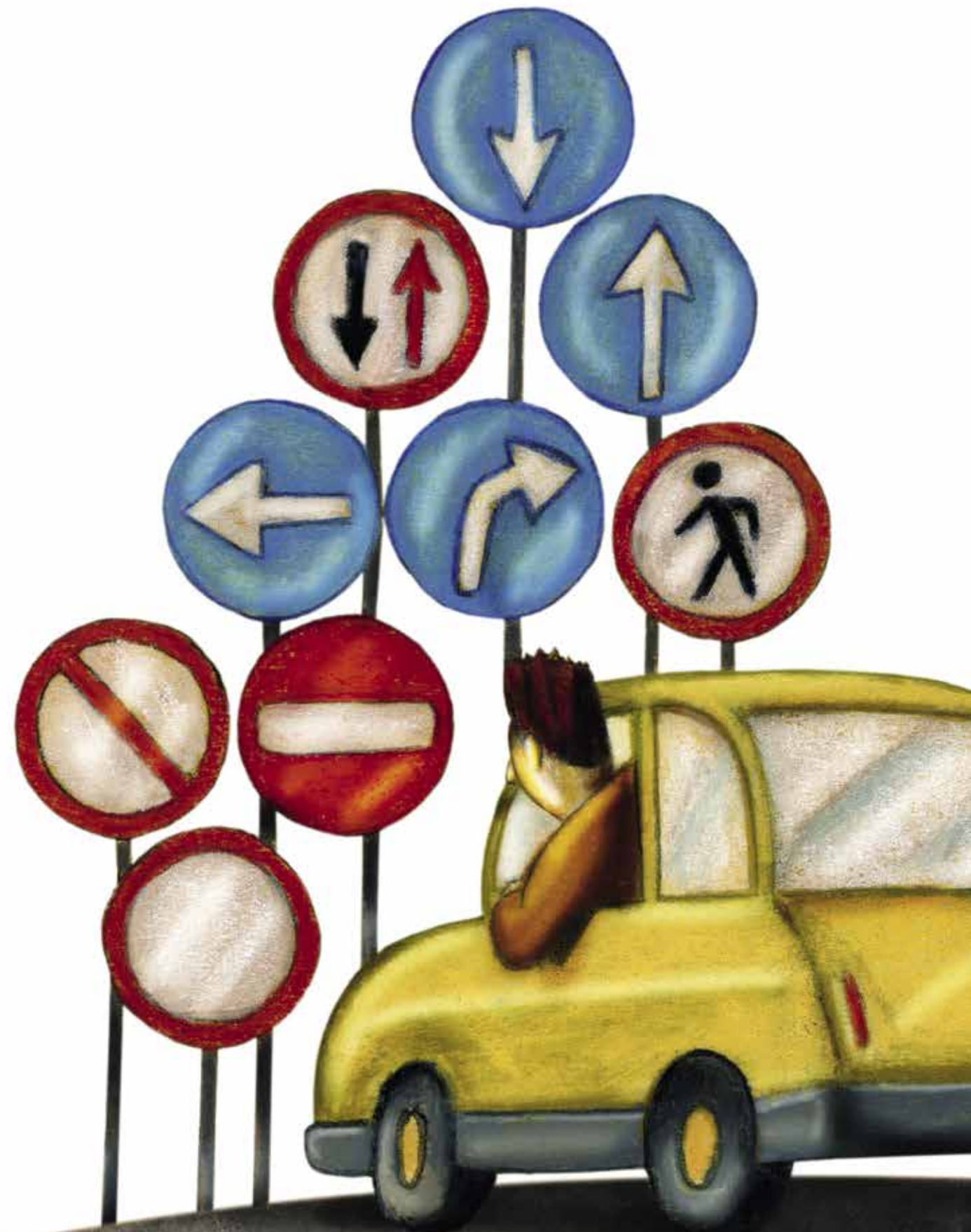
se aina herättänyt keskustelua ja kommentteja puolesta ja vastaan.

Usein väitetään, että tilintarkastuskertomus on tilinpäätöksen vähiten luettu osa. Perusteeksi esitetään, että se on kuulemma ”mitäänsanomaton”. Olen kuitenkin vahvasti eri mieltä.

Mikäli tilintarkastuskertomuksen käyttäjä ymmärtää sen rakennetta, ei kyse ole mitäänsanomattomasta dokumentista. Väärä mielikuva johtuu mielestäni siitä, että kaikki kertomuksen lukijat eivät valitettavasti ymmärrä, mistä tilintarkastajan raportoinnissa on kysymys.

Raportointimallien esimerkit vaativat itsenäistä soveltamiskykyä

Tilintarkastaja joutuu toimessaan antamaan tilintarkastuskertomusten lisäksi lukuisan määrän esimerkiksi erilaisia lausuntoja, todistuksia ja vahvistuksia. Suurin osa näistä on mallinnettu Tilintarkastajan raportointi-kirjassa →

KUVA: Wp/photostock

(KHT-Media Oy). Se sisältää esimerkiksi useimmat vakiomuotoisten tilintarkastusten mallit eri yritys- ja yhteisömuodoille, mukautettuja kertomuksia sekä erityyppisiä ja pääasiallisesti osakeyhtiölain eri tilanteissa vaadittavia todistuksia.

Kirja ei kuitenkaan ole täydellinen, ja tilintarkastajan tulee aina malleja käyttäessään muistaa, että kyseessä on mallikirja, jota tulee soveltaa kulloiseenkin toimeksiantoon ja tilanteeseen. Mallikirjoihin kohdistuu usein kritiikkiä sen vuoksi, että ne eivät sisällöltään vastaa yksittäisen käyttäjän odotuksia. Ammatissa toimivan asiantuntijan tulee kuitenkin itse ymmärtää, että kyky soveltaa mallikirjoja itsenäisesti on osa hänen ammatillista harkintaansa.

Varsinkin mukautetuissa tilintarkastuskertomuksissa on aina viime vuosiin saakka nähty jopa ”väärää” mukautettuja kertomuksia, koska malleihin sisältyviä esimerkkejä ei ole joko osattu tai haluttu soveltaa oikein.

On vaikea arvioida, vieläkö tosielämässä näkee mukautettuja kertomuk-

sia, joissa esimerkiksi todetaan myyntisaamisiin sisältyvän epävarmuutta mutta annetaan silti vakiomuotoinen lausunto. Ongelmaa ei synny, kun myyntisaamiset on arvostettu ja esitetty tilinpäätöksessä KPL:n ja muiden vastaavien säännösten mukaisesti. Tällöin lausunto saa ja sen tuleekin olla vakiomuotoinen. Mikäli näin ei ole, ei tilinpäätöstä ole tältä osin laadittu säännösten mukaisesti, ja tämän seikan tulee vaikuttaa tilintarkastajan antamaan lausuntoon.

Tilintarkastuskertomuksen viimeisin uudistus

Kun tilintarkastuskertomusta edellisen kerran muutettiin merkittävästi, oli taustalla tilintarkastuslain uudistus (1.7.2007-) ja ISA-standardien (ISA 700) implementointi kertomuksen sisältöön. Muutoksen tavoitteena oli, että tilintarkastaja ei enää tilintarkastuskertomuksessa lausuisi tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapaudesta eikä voitonjaosta, jos niiden osalta ei ole huomautettavaa.

Tämä olisi ollut myös kansainvälisen käytännön mukaista ja olisi vähentänyt epäselvyyksiä erityisesti ulkomaisten sidosryhmien keskuudessa. Ulkomaisten sijoittajien keskuudessa pelkästään hallinnontarkastuksen erikoisuutemme aiheuttaa kummeksuntaa.

Tilintarkastajan raportointiin liittyvää muutosta käsiteltiin aina Valtion tilintarkastuslautakuntaa myöten, ja lopputulos oli sekava. Mainittakoon vielä, että valtion omistajaohjauksessa päädyttiin erilliseen linjaukseen, jonka mukaan kaikkien valtionyhtiöiden tilintarkastuskertomuksissa edelleen lausutaan tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapaudesta sekä voitonjaosta.

Nykyisen käytännön valossa näyttää siltä, että toiset yhteisöt ”saavat paremman tilintarkastuskertomuksen kuin toiset”, koska vanhan tilintarkastuslain mukaisessa kertomuksessa on lausuttu ”enemmän”. Edellä kuvattu ilmentää mielestäni hyvin sitä, miten vaikeasti tilintarkastajan raportointiin liittyvät asiat aukeavat tilintarkastuskertomusten käyttäjille.

Mukautetuista tilintarkastuskertomuksista

Toinen usein virheellisesti esiin nouseva asia ovat mukautetut tilintarkastuskertomukset. Jopa hyvin arvovaltaisetkaan tahot eivät tunnu pystyvän erottamaan mahdollisen tai kielteisen lausunnon sisältävää kertomusta lisätiedon sisältävästä kertomuksesta.

Tilintarkastuslain säännösten mukaan tämä jako on yksiselitteinen; samaa asiaa säätelevät ISA-standardit (ISA 750, 760 jne.). Tulkittaessa ja sovellettaessa ISA 760 -standardia voi haasteelliseksi osoittautua se, milloin standardia tulisi soveltaa. Muuten viitekehys on mielestäni selkeä.

Tulkitsijoille tuottaa hankaluutta erottaa lisätieto mahdollisesta tai kielteisestä lausunnosta. Olennaista on muistaa, että lisätieto ei koskaan vaikuta annettavaan lausuntoon. Tilintarkastajat ovat sisäistäneet tämän asian viime vuosina entistä paremmin. Lisätiedon

TILINTARKASTUSKERTOMUKSEN SISÄLLÖSTÄ JA SEN YMMÄRRETTÄVYYDESTÄ ON KÄYTÖDEBATTIA JO PITKÄÄN.

erottaminen ehdollisesta tai kielteisestä lausunnosta voi olla haasteellista nuorille tilintarkastusassistentteille, jotka eivät ole todennäköisesti ennen KHT- tai HTM-tutkintoa nähneet muita kun vakiomuotoisia kertomuksia.

Haastavat huomautukset

Tässä yhteydessä voidaan myös sivuta haastavaa aihetta, joka liittyy huomautuksiin. Tilintarkastuslaissa on lyhyesti ja selkeästi todettu ne seikat, joiden perusteella tilintarkastajan tulee antaa vastuuvollisille huomautus. Moneksi lainrikkomukset ovat selkeitä, mutta hyvin usein niihin liittyy tulkintaa.

Keväällä törmäsin erään osuuskunnan tilinpäätökseen, jossa osuuskunnan kokous oli äänestänyt vastuuvapaudesta toimitusjohtajalle ja hallitukselle. Hallitukselle oli myönnetty vastuuvapaus, mutta ei toimitusjohtajalle. Toimitusjohtajan vaihdos oli tapahtunut siten, että tilinpäätöksen allekirjoitussivulla vanhan toimitusjohtajan nimi oli vedetty yli uuden ”vt. toimitusjohtajan” tomiessa allekirjoittajana.

Yhtiöoikeudellisesti vastuuvollisia voi olla vain yksi kerrallaan, joten ilmeisimmin tuo vastuuvapauden eväminen koski ”vanhaa” toimitusjohtajaa. Osuuskunnan tilintarkastuskertomus oli kuitenkin vakiomuotoinen eikä se sisältänyt huomautuksia. Tuntematta tapauksen yksityiskohtia on silti aiheita muistuttaa, että tilintarkastajan tulee aina muistaa oma lakisääteinen vastuunsa, jos hän antaa vääränmuotoisen tilintarkastuskertomuksen.

Huomautukset varojen jakotilanteessa

Huomautuksiin liittyvä toinen hankala asia koskee varojen jakoa yhtiöstä. Käytäntö sen osalta, milloin yhtiö voi lainata varojaan, oli aiemmin vanhan osakeyhtiölain aikana (ennen 1.9.2006) paljon selkeämpi. Nykyinen osakeyhtiölaki määrittelee vain lailliset varojenjako-

tavat ja toteaa loput laittomiksi. Erityisesti omistajayrittäjien ja ”omistajakonsernissa” olevien yhtiöiden väliset lainat aiheuttavat päänvaivaa. On selviä tapauksia, jolloin lainaa on annettu yhtiöstä, jotta yhtiön osakkeista puolet ostanut on voinut rahoittaa kaupan samanaikaisesti, kun yhtiö on maksanut osan kauppahinnasta osakkeiden luovuttajalle ostajan jäädessä yhtiölle velkaa.

Epäselvyyttä laittoman varojenjaon osalta aiheutuu tilanteessa, jossa kaksi yritystä omistavan tahon toinen yhtiö lainaa yhtiön rahaa toiselle yhtiölle. Tällöin esiin nousee useita kysymyksiä: Milloin täytyvät liiketaloudelliset periaatteet, milloin eivät? Tulisiko tilintarkastajan huomauttaa vai ei? Onko tilintarkastaja toiminut oikein, jos hän antaa huomautuksen?

Aiheesta on kirjoitettu melko vähän. Osakeyhtiölain hallituksen esityksessä (HE 109/2005 sivut 122–124) aiheesta on melko niukasti asiaa selventävää tekstiä.

Ongelmia aiheuttavat myös luotonvalvontaa harjoittavat yhtiöt. Jos tilintarkastuskertomus on mukautettu sisältäen jotakin vakiomuotoisuudesta poikkeavaa, aiheuttaa se automaattisesti tarkastettavan yhtiön luottoluokituksen putoamisen usealla pisteellä. Tällaiset seuraukset eivät kuitenkaan ole asiainkuuluvia esimerkiksi silloin, jos tilinpäätös on valmistunut myöhässä ja siitä on huomautettu tilintarkastuskertomuksessa. □

Kirjoitussarja tilintarkastajan raportoinnista jatkuu Balanssin seuraavissa numeroissa, joissa käsitellään mm. tilintarkastajan roolia julkisten avustusten käytön oikeellisuuden arvioinnissa ja tätä artikkelia laajemmin mukautettua tilintarkastuskertomusta.

KHT **Timo Virkilä** toimii omistamassaan tilintarkastusyhteisössä tilintarkastajana ja hän on työskennellyt alalla vuodesta 1990.

Pienen omistajajohtaja-yhtiön tilintarkastus poikkeaa käytännössä monin tavoin tilintarkastusnormien mukaisesta tarkastuksesta.

PIENYHTIÖN VALVONNASSA PALJON MYÖNTEISIÄ ERITYISPIIRTEITÄ

KUN PIENYRITTÄJÄN ammattitaito riittää usein vain oman toimialan hallintaan, on luontevaa delegoida vaativat kirjanpito-, verotus- ja hallintotehtävät tilitoimistolle. Samalla kun tilitoimistot ovat muuttuneet tosikirjaamoista palvelukeskuksiksi, myös pienyhtiön ja tilitoimiston väliset odotukset ovat kasvaneet. Valvonta saa uusia muotoja. Jos yhteistyö ei toimi, voidaan tilitoimistoa vaihtaa toisin kuin isossa yhtiössä talousosastoa.

Vaativustason noustessa sekä yrittäjät että tilitoimistot haluavat mukaan myös tilintarkastajan taitotiedon. Näin pienyhtiöihin on usein kehittynyt kolmen toimijan tilintarkastusverkosto, jossa toinen toistaan tukien, neuvoen, opettaen ja valvoen viimeistellään tilinpäätökset, ratkaistaan verokysymykset sekä pohditaan yritystoiminnan taloudellisia ja hallinnollisia kysymyksiä.

Pienyhtiöissä tilintarkastusverkoston yhteistä toimintaa odottavat niin omistajajohtajat, tilitoimistot kuin tilintarkastajat. Osapuolet katsovat yhteistyön kohottavan tilintarkastuksen laatua: se turvaa informaation oikeellisuutta, lainmukaisuutta, varmuutta ja oppimista sekä tuottaa toimintatapaehdotuksia ja muun muassa taloudellista hyötyä yritykselle ja omistajille. Pienyrittäjä ei arvosta tilintarkastajan työkirjaan uhrattua aikaa.

Vastuunjako säilyy

Tilintarkastusverkosto ei ole poistanut kunkin toimijan ensisijaista vastuualuetta. Tilitoimisto vastaa kirjanpidosta, tilintarkastaja tilinpäätöksen luotettavuudesta ja toiminnan lainmukaisuuden valvonnasta. Lopullinen päätösvalta ja vastuu

tilinpäätöksestä ovat hallituksella ja toimitusjohtajalla, jotka pienyhtiössä useimmiten tietävät vähiten kirjanpidosta ja verotuksesta. Pienyhtiöiden tilintarkastuksen eettisyyden takaavat tiukat tilintarkastajavaatimukset, koulutus, laaduntarkastukset ja suomalainen tilintarkastuskulttuuri.

Tilitoimistojen toimintakulttuurissa on tapahtunut muutos. Jos mikroyritys on luopunut tilintarkastajasta, tilitoimisto hoitaa nämä kirjanpidot tilintarkastettavien kirjanpitojen jälkeen ”vasemmalla kädellä”. Kirjanpidon laatu heikkenee, määrääjat helposti ylittyvät kiireessä, ja tilitoimiston kontrollimahdollisuudet pienenevät.

Kun omistaja ja johtaja ovat sama henkilö, tavanomainen toimeksiannon valvontafunktio poistuu. Ei ole tarpeen valvoa omaa toimintaa. Ulkoinen valvonta rajoittuu lähinnä julkisen tilinpäätöksen oikeellisuuden tilintarkastukseen. Pienyhtiöt eivät koe tätä tärkeäksi, vaan pitävät sitä välttämättömänä pahana. Niinpä pienyhtiössä tarkastusresursseja vapautuu muihin funktioihin, ja tilintarkastuksen anti tulee sieltä.

Sisäinen valvonta mutkatonta

Pienyhtiön tyypillisenä piirteenä pidetään sisäisten kontrollien vähyyttä (ISA 200). Kuitenkin osa kontrolleista toteutuu huomaamatta. Esimerkiksi esimies valvoo suoraan muutama alaistaan ja hyväksyy kaikki tositteet ilman puumerkkiäkin, koska hän osallistuu lähes kaikkiin toimintoihin. Tilintarkastaja voi hoitaa sisäisen valvonnan tarkastusta paremmin pienyhtiössä kuin isossa yhtiössä, koska menettelytavat eivät ole monimuotoisia, tarkastusmateriaali on lähempänä, kirjanpito yksinkertaisempaa ja tositteita vähemmän.

KUVA: Mostphotos

Tilitoimisto tuo sisäiseen valvontaan kirjanpidon, verotuksen ja hallinnon ammattitaidon – esimerkiksi tositteiden laadun valvonnan, järkevät kirjausratkaisut, pöytäkirjojen laadinnan, ohjeet lakien muuttuessa, edullisten menettelytapojen neuvonnan ja määräaikojen noudattamisen valvonnan.

Pienyhtiö–tilitoimisto-kontrollia täydentää vielä kolmen toimijan keskinäinen valvonta, koska verkostossa kukaan ei ole toisen yläpuolella. Väärinkäytösten valvonta on usein luontevaa, kun keskinäisissä palavereissa tilintarkastaja karsii vaikkapa yrittäjän keksimät uudet verotuksen ”porsaanreiät”. Verkosto on sisäistä valvontaa parhaimmillaan: yritys varmistaa päämääriensä saavuttamisen tehokkaasti ja lainmukaisesti.

Osakkeenomistajan etu painottuu enemmän

Osakeyhtiön lainmukaisena tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille. Tämän tarkastaminen jää usein sivuseikaksi, koska isoissa yhtiöissä tarkastetaan vain yhtiötä. Harvassa tilintarkastajan työkirjassa on merkintää osakkeenomistajan edun valvonnasta.

Pienyhtiöissä on toisin. Verkosto pyrkii maksimoimaan taloudellisen ja muun hyödyn omistajille. Tarkastus toteu-

tuu samanaikaisesti yhtiön ja sen omistajan nostaman hyödyn tarkastuksena. Jos yhtiöllä menee hyvin, se mahdollistaa myös runsaan omistajahyödyn. Näissä tavoitteissa ei ole suuria ristiriitoja. Esimerkiksi isojen yhtiöiden keinotekoiset kvartaalitulospäätökset johdon palkkioiden lisäämiseksi eivät koske pienyhtiöitä, joissa johto on pysyvämpää.

Tilintarkastusverkostoissa uhrataan runsaasti aikaa yhtiön hyvän tuloksen saavuttamiseen, tuottojen lisäämiseen, kustannusten säästämiseen sekä tuloksen siirtämiseen omistajille palkkoina, osinkoina ja muina taloudellisinä etuinä. Yritys voi tukea omistajajohtajan toiveiden mukaisesti myös sosiaali- ja kulttuuritoimintaa, usein lähipiiriin hyväksi. Tilintarkastajan antamat ohjeet ja rajaukset ovat tässäkin olennainen osa sisäistä valvontaa.

Tilintarkastusverkoston yhdessä suorittama pienyhtiön ulkoinen ja sisäinen valvonta ovat tärkeä osa hyvää hallintotapaa – johtamista, informaatiota ja valvontaa – niin talouden hyvinä kuin huonoinakin aikoina, vaikka ne tapahtuvat hyvin eri tavalla kuin isoissa yhtiöissä. □

KTT Tapani Torpo
Kankaanpää

Miten sisäinen tarkastus tuottaa lisäarvoa?

Tarkastushavainnot voivat avata uusia mahdollisuuksia prosessien ja toimintojen kehittämiseen siten, että ne edistävät yhteisön tavoitteiden toteutumista.

NIINA RATSULA

SISÄINEN TARKASTUS on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, joka on luotu tuottamaan lisäarvoa organisaatiolle ja parantamaan sen toimintaa. Lisäarvon tuottaminen kuuluu siis lähtökohtaisesti jo sisäisen tarkastuksen määritelmään.

Aito keskusteluyhteys johdon ja tarkastuksen välillä

Lähtökohtana lisäarvon tuottamiselle on, että sisäisen tarkastuksen perusoletukset ovat kunnossa. Näihin kuuluu muun muassa vaatimus riippumattomuudesta. Riippumattomuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus hallinnollisesti raportoi ylimmälle johdolle, esimerkiksi suoraan toimitusjohtajalle. Edellytyksenä on, että sisäisen tarkastuksen toiminnon tulee voida vapaasti päättää sisäisen tarkastuksen tehtäväkentän laajuudesta, suorittaa tehtävänsä ja raportoida tulokset. Organisaatori-

nen riippumattomuus toteutuu tuloksellisesti myös silloin, kun sisäisen tarkastuksen johtaja raportoi toiminnallisesti hallitukselle.

Pelkkä muodollinen raportointisuhde ei kuitenkaan vielä riitä. Tarvitaan aitoa keskusteluyhteyttä tarkastuksen ja ylimmän johdon (mukaan lukien hallitus ja tarkastusvaliokunta) välillä. Kummankin osapuolen on oltava aidosti kiinnostuneita laadukkaan yhteistyön ylläpitämisestä. Johdon tulee nähdä sisäinen tarkastus tahona, joka toiminnallaan voi edistää organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa. Sisäisen tarkastuksen tulee puolestaan suunnitella ja toteuttaa työnsä ottamalla huomioon organisaation lähtökohdat ja tavoitteet.

Mitä lisäarvo on?

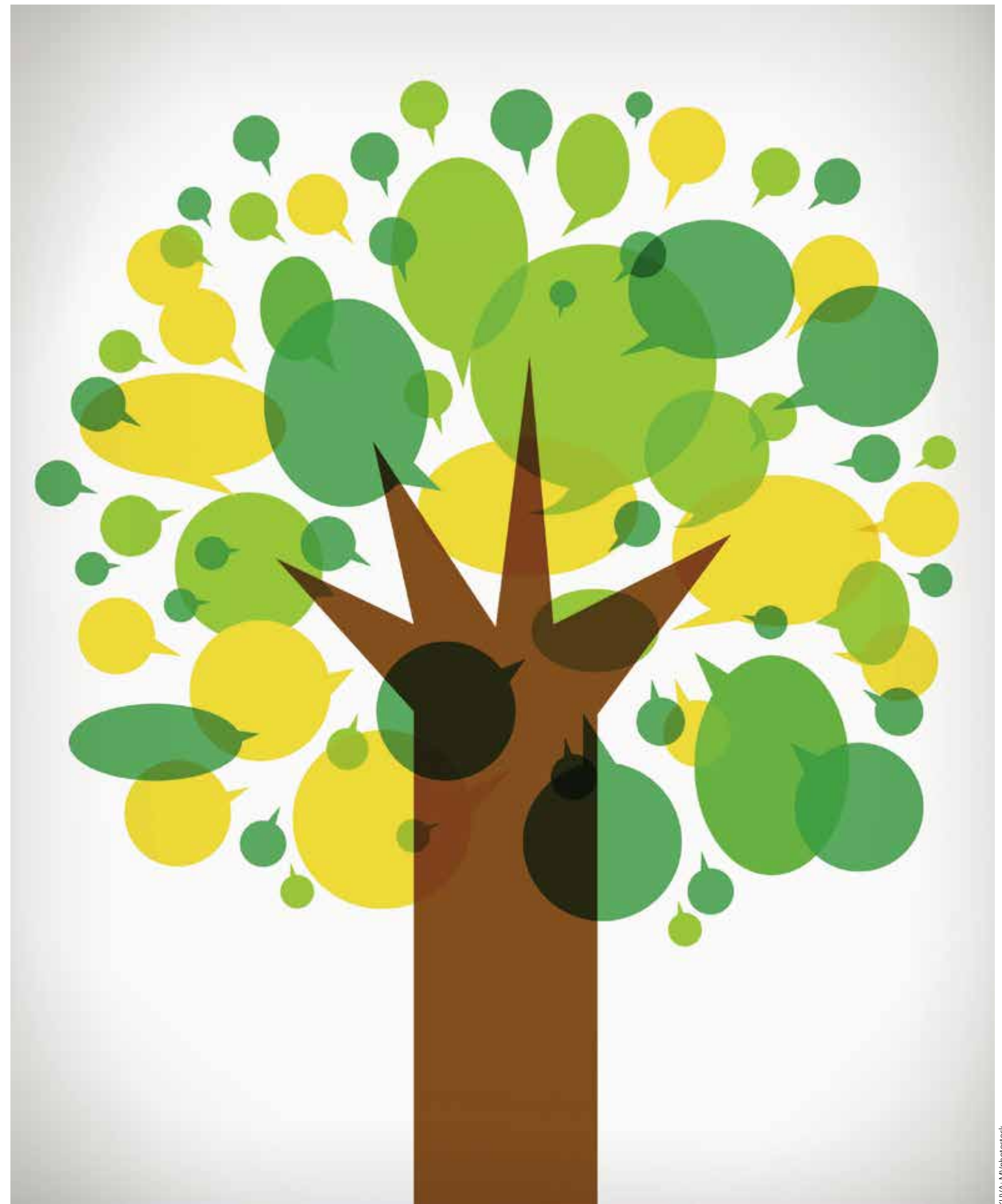
On hyvä muistaa, että lisäarvon tuottaminen voi merkitä eri asioita eri organisaatioissa. Joillekin on ensisijaisen tär-

keää jatkuvasti kehittää ja uudistaa toimintatapoja, kun toiselle prioriteettina saattavat olla vaatimustenmukaisuustarkastukset.

Onkin ensiarvoisen tärkeää, että sisäinen tarkastus kuuntelee johtoa ja organisaatiota asettaessaan tavoitteita toiminnalleen. Tarkastussuunnitelma tulee laatia kunkin kohteen kannalta relevantit riskit huomioiden.

Lisäarvoa tuottamalla laadukkaita arviointipalveluita

Arviointi- ja varmistuspalveluita suorittaessaan sisäinen tarkastus voi havaita lukuisia mahdollisuuksia kehittää organisaation prosesseja ja toimintoja, jotka edistävät organisaation tavoitteiden toteuttamista. Toimintatapojen kehittäminen tuottaa lisäarvoa, mutta tarkastajan on myös otettava huomioon kehittämistyöstä saatavien hyötyjen suhde niistä aiheutuviin kustannuksiin.

IHMISSUHDETAIDOT OVAT YHÄ TÄRKEÄMPIÄ SISÄISEN TARKASTAJAN TYÖSSÄ.

Lisäksi on hyvä miettiä, miten sisäisen tarkastuksen resurssit kannattaa kohdentaa. Ei välttämättä esimerkiksi ole järkevää käyttää 50 tarkastustyötuntia toimintojen kehittämiseen ja kontrollien lisäämiseen alueella, jonka riskitaso on luokiteltu pieneksi, jos vastava aika voitaisiin käyttää korkeariskisen alueen uudelleentarkastamiseen, tarkastajan kouluttautumiseen tai vaikka johdon kanssa käytäviin keskusteluihin uusista, liiketoiminnan kannalta relevantista riskeistä.

Sisäinen tarkastus konsulttina

Sisäinen tarkastus on riskien arvioinnin ja sisäisen valvonnan erityisasiantuntija. Johdon onkin hyvä pohtia, kuinka se voisi parhaalla tavalla hyödyntää tätä osaamista. Sisäisen tarkastuksen määritelmä ja standardit tarjoavat laajat puitteet sille, minkälaisessa roolissa sisäinen tarkastus voi organisaatiossa toimia – myös konsulttina.

Sisäisen tarkastuksen tulisi myös itse aktiivisesti kertoa johdolle erilaisista mahdollisuuksista, kuinka johdo voi hyödyntää heidän osaamistaan. Käytännössä tämä voi olla esimerkiksi organisaation kouluttamista riskeistä ja sisäisestä valvonnasta, itsearviointityön koordinoimista tai fasilitointia sekä erilaisiin kehityshankkeisiin osallistumista.

Tarkastus ja kohde samalla puolella

Sisäisen tarkastuksen laatua ei tule mitata havaintojen ja tarkastussuositusten absoluuttisella määrällä, vaan esimerkiksi sillä, kuinka paljon positiivista muutosta tarkastuksen tekemä työ saa aikaan. Etenkin hankalissa tilanteissa sekä tarkastajan että tarkastuskohteen on hyvä muistaa, että viime kädessä kummatkin ovat samalla puolella.

Tarkastaja ei ole ulkopuolinen paha, jonka tavoitteena on löytää virheitä ja puutteita, vaan tavoitteena on yhdessä kehittää kohteen toimintaa. Tarkastajan tehtävänä on myös kuunnella asiakasta ja keskustella asioista – ei yksipuolisesti sanalla kehitystarpeita. Yhä tärkeäm-

pi merkitys onkin sisäisen tarkastajan työssä pehmeillä asioilla, kuten ihmishuuhdetaidoilla.

Lisäksi avoimuus on tärkeää. Kun asiakas ymmärtää, mistä sisäisessä tarkastuksessa on kyse ja kuinka tarkastus toimii, on helpompi myös ymmärtää sen tuoma mahdollinen lisäarvo. Käytännössä sisäinen tarkastus voi edesauttaa avoimuutta kertomalla toiminnastaan erilaisissa tilaisuuksissa. Myös jokainen tarkastustoimeksianto on itsessään markkinointitilanne sisäiselle tarkastukselle.

Laadukasta raportointia

Lisäarvo konkretisoituu sisäisen tarkastuksen tuottamissa laadukkaissa ja hyödyllisissä raporteissa. Laadukkaan raportoinnin kulmakivinä ovat konkreettisesti esitetyt havainnot. Kirjoittaessaan raporttia sisäisen tarkastajan on hyvä toisinaan asettautua vastaanottajan kenkiin ja pohtia vaihtoehtoisia tapoja vastata tarkastussuosituksiin.

Hyvä perussääntö on myös, että lopullisessa raportissa mainittujen suositusten tulisi olla sellaisia, joista on toimeksiannon aikana asiakkaan kanssa jo keskusteltu. Tässä vaiheessa ei saisi enää tulla yllätyksiä.

Silmäys ulkoasuun

Ennen loppuraportin kirjoittamista tarkastajan tulisi saavuttaa kohteen johdon kanssa yhteisymmärrys tarkastustuloksista. Mikäli tämä jää saavuttamatta, myös siitä tulee mainita raportissa.

Lisäksi raportin muotoon ja ulkoasuun tulee kiinnittää huomiota: raportin lukijan tulisi yhdellä silmäyksellä saada toisaalta kokonaiskuva raportoitavista asioista, toisaalta myös tarpeellisten taustatietojen tulisi olla helposti saatavilla. Havaintojen luokitteluun on hyvä käyttää erilaisia kategorioita niiden riskisyyden havainnollistamiseksi. Tarkastuskohteelle tulee myös muistaa antaa tunnustusta asioista, jotka ovat hyvin.

Yhteistyö hallituksen kanssa

Sisäisen tarkastuksen ammattistandardit painottavat yhteistyötä hallituk-

sen, eli usein käytännössä tarkastusvaliokunnan, kanssa. Tarkastusvaliokunta saa sisäiseltä tarkastukselta arvokasta tietoa yhtiön hallinto- ja valvontajärjestelmästä sekä sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tämän tiedon avulla sen on mahdollista tehdä omia johtopäätöksiään valvontajärjestelmän riittävyydestä.

Sisäisen tarkastuksen tulisi pohtia ja määritellä, missä mittakaavassa sisäisen valvonnan puutteista tai väärinkäytöksistä raportoidaan valiokunnalle. Tavoitteena on tuoda selkeästi ja ytimekkäästi esille kaikista oleelliset asiat, jotta niiden käsittelylle on mahdollista saada niiden vaatima huomio.

Myös tarkastusvaliokunnan jäsenten tulisi aidosti olla kiinnostuneita hoitamaan tehtäväänsä ja käyttämään siihen sen edellyttämä aika. Lisäarvon tuottamiseen tarvitaan aktiivisuutta siis kummaltakin osapuolelta. Osana toimivaa yhteistyötä tarkastuspäällikön onkin suositeltavaa tavata valiokuntaa myös sen kokousten ulkopuolella.

Lisäarvoa tuottava sisäinen tarkastaja

Jatkuvassa toimintaympäristön muutoksessa sisäisen tarkastajan on tarpeen välillä katsoa peiliin ja pohtia olemassaolon tarkoitustaan. Minkälaisilla taidoilla ja taidoilla tarkastaja voi parhai-

ten tuottaa lisäarvoa omassa organisaatiossaan?

Sisäisen tarkastajan tulee entistä paremmin ymmärtää valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnin lisäksi myös johtamis- ja hallintotavan arviointia. Tämä on alue, jolla sisäisellä tarkastuksella on entistä paremmat mahdollisuudet tuottaa todellista lisäarvoa. □

KTM, CCSA, CRMA **Niina Ratsula** (o.s. Ahokas) on toiminut lähes kymmenen vuoden ajan sisäisen valvonnan ja tarkastuksen asiantuntijatehtävissä.

HTM-tilintarkastajat ry:n uusi hallitus

LAUKAASSA 6.9.2013 koontunut HTM-tilintarkastajat ry:n vuosikokous valitsi hallituksen puheenjohtajaksi jatkokaudelle HTM **Alpo Salosen**. Yhdistyksen hallituksen 1. varapuheenjohtajaksi valittiin aiemmin 2. varapuheenjohtajana toiminut HTM **Jukka Prepula**. Aiemmin hallituksen 1. varapuheenjohtajana toiminut HTM **Erkki K. Mäkinen** puolestaan valittiin 2. varapuheenjohtajaksi.

Uusiksi hallituksen jäseniksi tulivat KHT **Pauli Jokinen** sekä 1-vuotiskaudeksi valittu HTM **Tuomo Airisniemi**.

Muita HTM-tilintarkastajat ry:n hallituksen jäseniä ovat HTM **Tuomas Enbuske**, KHT **Eeva Hiltunen**, HTM **Toni Koivu**, HTM, JHTT **Olli Muukkonen** sekä HTM, JHTT **Ritva Weckström**.

HTM-tilintarkastajat ry:n uusi hallitus ryhmäkuvassa (vasemmalta oikealle): HTM Tuomas Enbuske (Rovaniemi), HTM Tuomo Airisniemi (Kuusamo), KHT Eeva Hiltunen (Joensuu), puheenjohtaja, HTM Alpo Salonen (Lahti), HTM Toni Koivu (Turku), HTM, JHTT Ritva Weckström (Pukila), 2. varapuheenjohtaja, HTM Erkki K. Mäkinen (Sastamala), 1. varapuheenjohtaja, HTM Jukka Prepula (Helsinki) ja KHT Pauli Jokinen (Helsinki). Kuvasta puuttuu HTM, JHTT Olli Muukkonen.

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

ILMESTYMISSAJAT VUONNA 2013

5/2013 25.10.2013

6/2013 20.12.2013

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

Lähetä yhteystietojen muutokset, lehden jakelua koskevat tiedustelut ja laskutusta koskevat yhteydenotot sähköpostitse uuteen osoitteeseen:

toimitus@balanssilehti.fi

KHT-YHDISTYKSEN JA SISÄISET TARKASTAJAT RY:N JÄSENET

Ilmoita uudet yhteystietosi suoraan yhdistykselle, jonka jäsen olet:

kht@kht.fi

anne-maj.viio@theiia.fi

www.balanssilehti.fi

BALANSSI TILAUS

☐ Kestotilaus alkaen _____

Kestotilaus vuonna 2013 on 115,00 euroa (sis. alv 10 %). Tilaus sisältää kuusi numeroa ja cd-romin v. 2012 ilmestyneistä Tilintarkastus-lehden numeroista.

NIMI _____

OSOITE _____

Laskutus, ellei sama kuin toimitusosoite

NIMI _____

OSOITE _____

/ 2013 ALLEKIRJOITUS

BALANSSI Fredrikinkatu 61 A, 4. krs, 00100 Helsinki • toimitus@balanssilehti.fi, faksi (09) 694 9215, www.balanssilehti.fi

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

Tulevaisuuteen ulottuvaa taloushallinnon osaamista

Visma Services on varma kumppani, kun taloushallinto yhä laajemmin suuntautuu automaatioon sähköisessä ympäristössä. Jatkamme nopeaa kasvua, alueellista laajentumista ja sovellusten kehittämistä nykyhetkeä ja tulevaisuutta varten.

Visma taloushallinnon ulkoistamispalveluiden kärjessä

Visma tarjoaa taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut myös selainpohjaisena pilvipalveluna. Tämä mahdollistaa joustavan työnjaon Visman ja asiakkaan välillä. Asiakas voi näin itsekkin osallistua työprosessiin haluamallaan tavalla.

Taloushallinnon ohjausjärjestelmä mahdollistaa uusia tehokkaita toimintatapoja. Automatisoinnista huolimatta palveluiden laatu ja luotettavuus lepää silti jatkossakin Visman tunnetusti ammattitaitoisen henkilöstön varassa.

Visma Services on osa pohjoismaista Visma-konsernia, jossa työskentelee noin 5 000 eri osa-alueiden asiantuntijaa palvelemissa noin 340 000 asiakasta. Suomessa Visma Services työllistää yli 500 taloushallinnon ammattilaista yli 20 paikkakunnalla.

Visman kattavat palvelualueet

- Laskentapalvelut
- Tilitoimistopalvelut
- Palkkahallinnon palvelut
- HR-palvelut
- Johdon ratkaisut ulkoistamiseen
- Kansainväliset taloushallinnon palvelut

Ota yhteyttä, niin kerromme lisää eri palveluratkaisuistamme. Lähetä viesti vsf.myynti@visma.com tai soita 010 756 40

Ammattitaidolla ja vastuulla